

Samen Thuis

*Interculturele Koppels en de Creatie van Thuis in
Boston en Quetzaltenango*

Rosita Molenberg
Jentse Nieuwenhuijsen

Samen Thuis

Interculturele Koppels en de Creatie van Thuis in Boston en Quetzaltenango

Bachelorscriptie Culturele Antropologie

Rosita Molenberg

#3478017

r.molenberg@students.uu.nl

Jentse Nieuwenhuijsen

#3694127

j.nieuwenhuijsen@students.uu.nl

Begeleid door: Yke Eykemans

Woordenaantal: 20403

Universiteit Utrecht, 27 juni 2014

Inhoud

Inleiding (Jentse Nieuwenhuijsen)	9
Onderzoek en relevantie	10
Methodologische verantwoording en populatie	11
Ethische overwegingen	12
Inhoud	13
1. Theoretisch Kader.....	14
Antropologie en Mondialisering (Jentse Nieuwenhuijsen)	14
Migratie en toerisme, het ontstaan van culturele koppels (Jentse Nieuwenhuijsen)	15
Interculturele koppels, mixing en re-embedding (Rosita Molenberg).....	16
Thuis, een multidimensionaal concept (Rosita Molenberg)	17
Uitdagingen voor interculturele koppels (Jentse Nieuwenhuijsen).....	18
Beeldvorming en stereotypering.....	18
Belonging.....	19
Thuis als een reactie op uitdagingen (Rosita Molenberg).....	19
Gevoelsmatig thuis (Rosita Molenberg).....	20
Fysiek Thuis (Rosita Molenberg)	21
2. Quetzaltenango: toerisme, migratie en interculturele koppels (Rosita Molenberg).....	23
3. Boston: een multiculturele studentenstad in een migrantennatie (Jentse Nieuwenhuijsen)	26
4. Thuis in Quetzaltenango (Rosita Molenberg).....	29
Grenzeloze liefde op twee hoog.....	29
Ontstaan van interculturele koppels in Xela	30
Acceptatie door omgeving	33
Problemen onderling.....	35
Fysiek thuis	38
Intercultureel thuis in Xela	39
5. Thuis in Boston (Jentse Nieuwenhuijsen)	41
Bostonians	41

Ontstaan van relaties	43
Uitdagingen	44
Acceptatie door omgeving	44
Onderlinge acceptatie	46
Thuis	47
Belonging.....	47
Gevoelsmatig thuis.....	48
Fysiek thuis	50
6. Discussie en conclusie (Jentse Nieuwenhuijsen en Rosita Molenberg)	54
Bibliografie	58
Bijlage 1: Summary in English (Jentse Nieuwenhuijsen)	62
Bijlage 2: Resúmen en español (Rosita Molenberg)	65

Voorwoord

Onze scriptie: een proces van acht maanden van het schrijven van de onderzoeksopzet, het doen van veldwerk tot het samenstellen van het eindproduct. Dit proces was voor ons een uitdaging met leuke, maar zeker ook moeilijke momenten. Zonder de hulp van een aantal mensen zou dit ons niet gelukt zijn.

Ten eerste willen we onze begeleidster Yke Eykemans bedanken. Met haar kritische blik en heldere feedback stond ze altijd voor ons klaar om ons de goede richting te wijzen.

Verder willen we onze naaste vrienden en familie bedanken omdat ze er waren op de momenten wanneer we even ons verhaal kwijt moesten, een tweede lezer nodig hadden of gewoon even wilde horen dat het allemaal wel goed zou komen. In het bijzonder willen we onze partners bedanken, omdat we het voorrecht hadden die bij ons te hebben in het veld. Zij waren een van de belangrijkste redenen dat wij ons zelf ook thuis voelden in Boston en Quetzaltenango.

Ook willen we onze informanten bedanken voor het kijkje wat zij ons in hun levens hebben gegeven en de persoonlijke ervaringen die zij met ons hebben gedeeld. Zonder hun openheid hadden we ons onderzoek niet kunnen volbrengen.

Tot slot willen we elkaar bedanken, want zonder elkaar hadden we deze scriptie nooit kunnen neerzetten. De samenwerking en communicatie verliepen met hoogte- en dieptepunten, maar uiteindelijk hebben we veel steun aan elkaar gehad en veel van elkaar kunnen leren.

Figuur #1: De ligging van Guatemala in Midden-Amerika en de stad Quetzaltenango binnen Guatemala.¹

Figuur #2: De ligging van de Verenigde Staten in Noord-Amerika en de stad Boston binnen de Verenigde Staten.²

¹ http://www.lib.utexas.edu/maps/cia13/guatemala_sm_2013.gif. Zonder titel. Auteur: University of Texas Libraries. Geraadpleegd op 25 juni 2014.

² http://www.lib.utexas.edu/maps/cia13/united_states_sm_2013.gif. Zonder titel. Auteur: University of Texas Libraries. Geraadpleegd op 25 juni 2014.

Inleiding

“Het is iedereen wel eens overkomen; verliefd worden op iemand uit een ander land. Vaak blijft het bij een gepassioneerde vakantieliefde of een langzaam doodbloedende relatie op afstand, maar bij sommige mensen dooft de liefdesvlam niet. Het gevoel wordt alleen maar sterker! Zij willen bij elkaar zijn en bij elkaar blijven. Zij willen een toekomst samen. Maar voor het zover is, zullen ze eerst moeten beslissen wáár het liefdesnestje gebouwd gaat worden.”³ - Website van ‘Grenzeloos Verliefd’ van Net5.

Met deze pakkende tekst introduceert Net5 het programma ‘Grenzeloos verliefd’, waarin verliefde Nederlanders de uitdaging aangaan en naar hun (vakantie)liefde elders in de wereld reizen. Daar eenmaal aangekomen, wacht hen een wereld die qua cultuur in meer of mindere mate verschilt met wat ze gewend zijn. Kijkers krijgen een kijkje in het thuis van het koppel en wordt de vraag voorgehouden hoe een intercultureel koppel -een koppel waarvan de leden een verschillende culturele achtergrond kennen- zich staande kan houden. Wat doet het interculturele koppel om samen een thuis te creëren?

Of ‘iedereen’ nu wel eens een vakantieliefde heeft gehad, valt natuurlijk te betwijfelen en bovendien ontstaan niet alle interculturele koppels in de context van toerisme. Dat interculturele koppels bestaan staat echter buiten kijf. Liefde ontstaat tussen mensen, ongeacht culturele achtergrond en interculturele koppels leven en wonen samen en worden samen oud, ongeacht hun culturele verschillen.

Voor deze scriptie heeft Jentse Nieuwenhuijsen tien weken onderzoek gedaan in Boston (MA), Verenigde Staten, en Rosita Molenberg eenzelfde periode in Quetzaltenango (in de volksmond: Xela), Guatemala. Doel van het veldwerk was om de creatie van een thuis bij interculturele koppels te beschrijven en eventuele verschillen tussen de locaties waar te nemen en te duiden.

In het licht van mondialisering zijn interculturele koppels een interessant onderwerp. Door invloeden van mondialisering komen mensen met een verschillende culturele achtergrond makkelijker dan ooit tevoren met elkaar in contact. De beweging van mensen (*movement* in Eriksen 2007) uit zich in toerisme en migratie. De redenen voor de *movement* van de interculturele koppels variëren van meer algemene economische en sociale redenen (Kottak 2010) tot meer specifieke redenen in de vorm van *lifestyle migration* (Benson en O’Reilly 2009) en *love migration* (King 2002), waarvan bovenstaande passage van ‘Grenzeloos verliefd’ een passend voorbeeld is.

Als we naar onze onderzoeklocaties kijken zien we dat er verschillen zijn in vormen van *movement*. Waar de Verenigde Staten cultureel divers zijn door het van oudsher zijn van een migrantenland (Deaux 2011), kent het ook tegenwoordig nog een economische aantrekkingskracht

³ <http://www.net5.nl/programmas/grenzeloos-verliefd/pagina/meld-je-aan/>. Meld je aan! Geef je op voor Grenzeloos Verliefd van Net5. Auteur onbekend. Geraadpleegd op 17 januari 2014.

op migranten wereldwijd. Guatemala kent minder economische welvaart, maar heeft met toerisme een belangrijke bron van inkomsten. Toerisme is in Xela dan ook veelal de reden van initieel contact tussen mensen met een verschillende culturele achtergrond. De introducerende tekst is een mooi voorbeeld van hoe interculturele koppels in Xela kunnen ontstaan.

Interculturele koppels, waarvan de partners een verschillende culturele achtergrond hebben, zijn dus een goed voorbeeld waar grote, mondiale processen zoals migratie en persoonlijke emoties zoals liefde elkaar ontmoeten. De verschillende culturele identiteiten van het interculturele koppel maken het echter onduidelijk hoe ze 'thuis' invullen door stereotypering en interne verwachtingen (Sue en Sue 1990: 48). We onderscheiden daarin een gevoelsmatig thuis en een fysiek thuis.

Het gevoelsmatige thuis definiëren wij aan de hand van een spanningsveld tussen een toegeschreven en een zelf verworven status waarin het gevoel van *belonging* centraal staat; zowel invloeden van de sociale omgeving als de beide leden van het koppel zelf hebben invloed op het gevoel ergens thuis te horen (Piller 2002). Dit discours van *belonging* creëert een gezamenlijke identiteit. Een gezamenlijke identiteit komt tot stand door verschillen tussen de leden van het interculturele koppel te deconstrueren en overeenkomsten te benadrukken (Piller 2002). Deze tactieken gebruiken interculturele koppels om zo betekenis te geven aan een gevoelsmatig thuis (Piller 2002). We zullen zien dat het toegeschreven *belonging* afhankelijk is van de context; beide steden kennen verschil in mate van negatieve stereotypering van interculturele relaties.

Het fysieke thuis uit zich in de inrichting van het huis van de interculturele koppels. Aan de hand van theorieën van Gorman-Murray (2006), zullen wij het fysieke thuis toetsen aan de elementen privacy, gedeelde en aparte ruimtes en betekenisvolle objecten. De aanwezigheid van deze elementen staat daarin ten grondslag van een vorming van een thuis.

Door de twee onderzoekslocaties te vergelijken kunnen we een dieper inzicht krijgen in het proces van een 'thuis' maken door interculturele koppels en zijn wij op de volgende onderzoeksvraag gekomen: *Hoe geven interculturele koppels in Boston en Quetzaltenango betekenis en vorm aan het creëren van een thuis?*

Onderzoek en relevantie

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek met een beschrijvend en duidend karakter waarbij we trachten een bijdrage te leveren aan de uitbreiding en verdieping van het bredere wetenschappelijke debat over de invloed van mondialisering op de lokale context. In het specifiek willen we met deze thesis inzicht bieden in een relatief weinig onderzocht spectrum van het creëren van een thuis. Het is van belang om te beschrijven hoe interculturele koppels een thuis creëren omdat er weinig antropologische literatuur beschikbaar is over dit onderwerp. De psychologie kent wel literatuur over

interculturele koppels, maar die gaat vooral over de problematische verhoudingen en de bijbehorende therapieën of 'oplossingen' hoe er met de culturele verschillen om gegaan kan worden. In de hedendaagse antropologische literatuur wordt er rondom het thema 'thuis' vooral aandacht besteed aan migrantengroepen en diaspora in een nieuwe culturele context, maar is er weinig te vinden over interculturele koppels. Hoewel het een mooi ideaal is om het rijmen van culturen eens te benadrukken in plaats van het schuren, ligt de nadruk dus op de theoretische relevantie en minder op concrete en praktische doelstellingen.

Methodologische verantwoording en populatie

Gedurende de onderzoeksperiode in Xela en in Boston, hebben wij gebruik gemaakt van kwalitatieve onderzoeksmethoden om een antwoord te geven op de onderzoeksvraag en dit comparatieve onderzoek te kunnen uitvoeren. Door het gebruik van verschillende methoden hebben wij getracht enige vorm van triangulatie te verwerkelijken en daarmee de betrouwbaarheid van de data te vergroten.

Het belangrijkste instrument in het onderzoek was het semigestructureerde interview. In de semigestructureerde interviews hebben wij op beide locaties eenzelfde structuur gehanteerd aan de hand van bepaalde topics. Door tegelijkertijd een flexibele houding aan te nemen betreffende de volgorde van de vragen, hebben wij ruimte open gehouden en benut om de dialoog te laten leiden in plaats van de voorbereide structuur (Boeije 2010:62). Het naderhand transcriberen van de opgenomen interviews gaf een mogelijkheid om het interview nog eens te beluisteren en voor het onderzoek letterlijke quotes te gebruiken ter ondersteuning van analyse (Boeije 2010:72). De interviews vonden plaats bij de koppels thuis, of op een neutrale locatie zoals een koffiehuis. We hebben geprobeerd de informanten meerdere keren te ontmoeten om een band op te bouwen tussen ons als onderzoekers en de participanten (*rapport* in DeWalt en DeWalt 2011:47). Bovendien hadden de informanten zo de mogelijkheid om observaties of uitspraken te nuanceren en was het voor ons een mogelijk om nieuwe, verdiepende of verklarende vragen te stellen.

Het vlaggenschip van de antropologie, participerende observatie, is niet altijd even effectief gebleken in ons onderzoek. Het actief deelnemen (DeWalt en DeWalt 2011:1-2) in het leven van een zeer versplinterde, moeilijk te lokaliseren of te begrenzen populatie in een stedelijke omgeving is lastig gebleken. Toch, door zelf als (intercultureel) koppel naar voren te treden en af te spreken voor bijvoorbeeld een avondmaal, is er alsnog meegedaan en geobserveerd. Deze techniek brengt privé en onderzoek dicht bij de onderzoekers zelf, dus hebben wij, naar de participanten, van te voren duidelijk onze rol als onderzoeker benadrukt, vooral tijdens deze informele bijeenkomsten.

De gedane observaties tijdens en alvorens de contactmomenten met de interculturele koppels zijn uitgeschreven in vignetten; een beschrijving van een gebeurtenis, activiteit of persoon gebaseerd op veldwerknootities (DeWalt en DeWalt 2011:197). Enkele vignetten zijn (gedeeltelijk) terug te vinden in de empirische hoofdstukken in deze scriptie ter illustratie of introductie van bepaalde aspecten van de empirische bewijsvoering.

Daarnaast hebben wij gebruik gemaakt van visuele data in de vorm van foto's. Door participanten te vragen naar wat 'thuis' voor hen betekent en dit te laten vastleggen op foto's, kan er afgeleid worden wat zij nu echt het belangrijkste vinden in het creëren van een thuis. Door hen dat individueel en naderhand van het interview te laten doen, konden zij zelf bepalen wat ze belangrijk achten (Boeije 2010:66). De meeste koppels reageerden dan ook positief op deze 'foto-opdracht'. Door beide leden van de koppels individueel van elkaar een foto te laten maken, hebben wij deze kunnen vergelijken en hen de verschillen kunnen voorleggen en hierover kunnen praten.

Door middel van verschillende technieken is er getracht de onderzoekspopulatie te benaderen. Zo is er een oproep op internet geplaatst en is er via de sneeuwbal methode getracht via via meer mensen te bereiken.

De resultaten in deze scriptie zijn voornamelijk gebaseerd op de verhalen die de vijf interculturele koppels in Boston en negen interculturele koppels in Xela met ons gedeeld hebben doormiddel van de verschillende onderzoeksmethoden. Daarnaast zijn er nog informele gesprekken geweest met enkele mensen die dan wel ooit lid waren van een intercultureel koppel of die dat nog steeds waren, maar waar door omstandigheden geen interview plaats heeft kunnen vinden. De interculturele koppels in Boston waren erg wisselend in culturele afkomst. Van de tien participanten, waren er drie van Noord-Amerikaanse (Verenigde Staten) origine, twee participanten met een Aziatische (Chinese) achtergrond en vijf participanten met een Europese (Grieks, Spaans en Zwitsers) achtergrond. In Xela was de onderzoekspopulatie meer monotoon: meestal waren het Westerse vrouwen die een relatie zijn begonnen met een van oorsprong Guatemalteekse man. Dit was het geval voor acht van de negen interculturele koppels in Xela. Van de Westerse vrouwen kwamen er vier vrouwen uit Nederland, drie uit Amerika, en één uit Duitsland. Het uitzonderlijke koppel bestond uit een Amerikaanse man en een Spaanse vrouw.

Ethische overwegingen

Om de privacy van de participanten te beschermen hebben wij als onderzoekers enkele maatregelen in acht genomen. Ten eerste hebben wij de participanten van te voren zo goed mogelijk geïnformeerd over de strekking van het onderzoek en welke consequenties aan participatie verbonden zaten (*informed consent* in Boeije 2010:45). Daarnaast hebben wij de namen van de

participanten gefingeerd zodat informatie niet naar hen is te herleiden (*privacy* en *anonymity* in Boeije 2010:46). Er is, ten derde, altijd toestemming gevraagd aan de participanten om de gestructureerde interviews op te nemen, enkel voor eigen gebruik. Door de opgenomen interviews te transcriberen en daarin bepaalde persoonlijke informatie te versleutelen, hebben wij hun privacy nog verder verzekerd. Tot slot hebben wij de interculturele koppels van te voren ook om toestemming gevraagd het visuele materiaal (de foto's) te mogen gebruiken voor analyse. Naderhand hebben we de koppels toestemming gevraagd om de foto's in de scriptie te publiceren, eventueel met enkele visuele wijzigingen om de privacy te waarborgen (*confidentiality* in Boeije 2010:46).

Inhoud

De scriptie zal, na het eindigen van deze inleiding, vervolgen met het theoretische kader waarin de belangrijkste begrippen en concepten voor ons onderzoek uiteengezet zullen worden. Na het theoretische kader volgt een omschrijving van de beide locaties en zullen we laten zien dat Boston en Xela interessante en geschikte locaties zijn voor ons onderzoek. Vervolgens presenteren we onze opgedane data gekoppeld aan de theorie in twee empirische hoofdstukken, te beginnen bij Xela en vervolgens Boston. Wat volgt is de conclusie en discussie, waarin we opmerkelijke verschillen tussen de beide locaties zullen bespreken en analyseren aan de hand van de theorie en onze empirische data. Daar zullen we vervolgens ook een antwoord formuleren op onze onderzoeksvraag.

1. Theoretisch Kader

In dit theoretisch kader zetten wij de theorieën en concepten betreffende ons onderwerp, interculturele koppels en de manieren waarop zij een thuis creëren, uiteen.

Antropologie en mondialisering

Met het oog op de vorming van interculturele koppels is het belangrijk om eerst het brede concept van mondialisering te begrijpen en de manieren waarop de verschillende dimensies van mondialisering invloed hebben op het ontstaan en de vorm van interculturele koppels.

Mondialisering is niet zozeer te typeren als een begrip op zich, maar als een proces bestaande uit verschillende dimensies (Eriksen 2007:8). Door een multidimensionale benadering definieer je mondialisering, zonder het te verkleinen tot een kort en bondig begrip en daarbij voorbij te gaan aan de veelzijdigheid van het begrip (Eriksen 2007:1). De verschillende dimensies van mondialisering zijn, in deze leer, te onderscheiden in acht waarneembare trends, die wij hier kort zullen uitleggen en zullen versterken aan de hand van theorieën van David Harvey en Anthony Giddens.

Eriksen begint met *disembedding* (Eriksen 2007:15); afstanden worden minder belangrijk door technologische ontwikkelingen (men komt als het ware los van de plaats waar hij of zij zich in bevindt) en mensen, informatie en media verspreiden zich sneller dan ooit tevoren (*acceleration, interconnectedness, movement*) (Eriksen 2007:33,69,91). Deze dimensies vinden we in andere woorden terug in het werk van David Harvey's *speeding it up* (Harvey 1989 in Ida en Rosaldo 2008: 8). Met *speeding it up* bedoelt Harvey dat de wereld kleiner lijkt door een toenemende snelheid (*acceleration*) in economische en sociale activiteiten wereldwijd (*disembedding, movement*). Ook Giddens *stretching it out* kan aan deze dimensies verbonden worden; door altijd en overal met elkaar verbonden te zijn (*interconnectedness*), beperkt de sociale wereld van mensen zich niet langer tot de directe sociale omgeving, maar strekt deze zich tot een wereldwijd netwerk (Giddens 1990 in Ida en Rosaldo 2008:10). Onder invloed van voorgaande dimensies ontstaat er een mondiale 'standaard' (*standardization*) (Eriksen 2007:51). Deze standaard kent vele vormen (denk bijvoorbeeld aan McDonalds of de Engels taal) en kan zowel positief als negatief uitpakken (*vulnerability*) (Eriksen 2007:123). Het verplaatsen van mensen over de wereld heeft tot gevolg dat mensen met verschillende culturele achtergronden met elkaar in contact komen en, zeker in het geval van interculturele koppels, zelfs samen komen te wonen (*movement, mixing*) (Eriksen 2007:91,107). Eriksen's uitleg eindigt met de dimensie *re-embedding*. Als reactie op de mondiale standaard, streven mensen bepaalde 'eigen' culturele aspecten te benadrukken en te behouden (Eriksen 2007:141).

Met het oog op onze onderzoekspopulatie zijn *movement* en *mixing* de belangrijkste dimensies met betrekking op het ontstaan van interculturele relaties. *Re-embedding* is meer van toepassing op het creëren van een thuis; interculturele koppels reageren op *standardization* door hun eigen identiteit te benadrukken. De andere dimensies zijn niet minder van belang, maar zijn minder relevant voor dit onderzoek en staan daardoor op de achtergrond in deze scriptie. In de volgende paragraaf zal de dimensie *movement* (beweging), in de vorm van migratie en toerisme, verder worden uitgelegd. De dimensies *mixing* en *re-embedding* zijn verweven in het verdere verloop van het theoretisch kader.

Migratie, toerisme en het ontstaan van culturele koppels

De toename van beweging wordt vergemakkelijkt door steeds verbeterende technologische ontwikkelingen. Denk daarbij aan vliegverkeer wat grote afstanden relativeert tot een kwestie van uren in plaats van weken. Eriksen plaatst migratie en toerisme als belangrijkste uitingen van deze beweging (Eriksen 2007:105).⁴ In deze paragraaf zal uiteen worden gezet hoe migratie en toerisme gedefinieerd kunnen worden aan de hand van redenen van mensen om te bewegen.

Migratie is een permanent vertrek naar een ander land (Kottak 2010:383). Castles (2002) noemt deze migratie met een permanent karakter een *settler model*; het doel van het vertrek is een leven opbouwen in een ander land. Kottak geeft twee redenen om een migratie te overwegen: economische en sociale redenen (Kottak 2010:383). Kottak schrijft dat economische redenen alles te maken hebben met de slechte economische stand van het land waar de potentiële migrant zich bevindt en de “lonkende” rijkdommen van een ander land. Sociale redenen zijn gericht op bijvoorbeeld gezinshereniging, ongeacht de economische situatie. De uitleg van Kottak met betrekking tot het permanente karakter is echter ‘klassiek’ te noemen;⁵ door toenemende mobiliteit is migratie met een tijdelijk karakter in opkomst (Castles 2002), wat een onderscheid creëert tussen een tijdelijke en een permanente migratie. Door technologische ontwikkelingen (de al eerder door Eriksen beschreven *disembedding* gecombineerd met *acceleration* en Harvey’s *speeding it up*), reizen mensen gemakkelijker over de wereld en is een verhuizing naar een ander land niet per se een eenmalige onderneming.⁶ Deze ontwikkeling van toenemende mobiliteit is ook de reden voor een nieuw fenomeen; *lifestyle migration* (Benson en O’Reilly 2009). Deze categorie van migratie is meer een verzamelterm dan een enkele reden; het gaat hierbij om mensen uit een economisch welvarend

⁴ Naast deze uitingen benoemt Eriksen nog: “(...) *business travel, student mobility, crime and (...) the seasonal migrations of the wealthy...*” (Eriksen, 2007: 105).

⁵ Hoewel klassiek, is de uitleg, wat ons betreft, niet fout en toereikend voor het doel van zijn boek: een inleiding in de antropologie.

⁶ Ida en Rosaldo (2008:30) benadrukken dat het in dit geval vooral om een bepaald deel van de wereldbevolking gaat, veelal (rijkere) mensen uit Westerse landen.

land die een nieuwe start willen maken, vrij van de drukte of beslommeringen uit hun (overwegend comfortabele) leven en op zoek naar een beter kwaliteit van leven (Benson en O'Reilly 2009). Daarnaast zijn er nog *Love Migrations* te onderscheiden (King 2002). King stelt dat minder taalbarrières en meer beweging van mensen een situatie kunnen creëren waarin liefde kan ontstaan en deze reden voor migratie niet onderschat moet worden (King 2002). In hetzelfde artikel waarschuwt King echter voor een strikt onderscheid van de verschillende redenen van migratie; één enkele reden voor migratie bestaat meestal niet. Naast de eerder genoemde tijdelijke en permanente (*lifestyle*) migratie, onderscheidt Eriksen ook nog vluchtelingen van migranten (Eriksen 2007:101), wat een politieke dimensie aan beweging toevoegt.

Waar migranten bewegen met het doel elders een bestaan op te bouwen, bestaat er ook beweging in de vorm van tijdelijk verblijf zonder dit criterium van 'een bestaan opbouwen'; toerisme. Een definitie van toerisme geeft Nell Leiper in een zoektocht naar een degelijke definitie; toerisme is een systeem waarin personen, op vrijwillige basis, voor één of meerdere nachten reizen naar en verblijven op een plek anders dan hun woonplaats (Leiper 1979). Daar voegen we de elementen ontspanning en consumptie aan toe (Eriksen 2007:100), wat in dit kader toerisme verder onderscheidt van tijdelijke (*lifestyle*) migratie en vluchtelingen.

We concluderen dat door mondiale processen zoals het hierboven beschreven *movement* mensen over de wereld bewegen en in contact komen met mensen met een verschillende culturele achtergrond. Hierdoor kunnen interculturele koppels ontstaan, welke in de volgende paragraaf beschreven zullen worden.

Interculturele koppels, *mixing* en *re-embedding*

In de vorige paragraaf schetsten we hoe mondialiseringsprocessen gezorgd hebben voor toegenomen contact tussen mensen met verschillende culturele achtergronden en wierpen we een blik op migratie en toerisme als belangrijkste oorzaken voor het ontstaan van interculturele koppels. In deze paragraaf zullen we duiden wat we verstaan onder een intercultureel koppel.

In ons onderzoek kijken we naar koppels waarvan één of beide partners een migrant zijn, partners met verschillende nationaliteiten en verschillende culturele achtergronden; oftewel interculturele koppels (Piller 2002: 185).

De term huwelijk die in de literatuur vaak als synoniem gebruikt wordt voor koppel sluit koppels uit die misschien wel een serieuze relatie hebben maar niet officieel getrouwd zijn (Piller 2002:4). Ook in ons onderzoek is het merendeel van de koppels niet getrouwd. In deze scriptie zullen we daarom de term huwelijk niet gebruiken maar spreken over koppels als twee partners die een langdurige vaste relatie hebben.

De verschillende culturele achtergronden van de koppels maken dit onderzoek interessant omdat de manieren waarop mensen in verschillende culturen sterke emoties van liefde en thuis ervaren, verschillende richtingen en gevolgen hebben (Lindholm 2006). Ideeën over thuis die uit deze verschillende culturele structuren voortkomen, moeten door het interculturele koppel herdefinieerd, gecombineerd en onderhandeld worden (Molina et al. 2004:139). Deze processen van *mixing* en *re-embedding* (Eriksen 2007) hebben volgens ons een grote invloed op de manier waarop interculturele koppels een thuis creëren. Het interculturele aspect van de koppels zorgt voor uitdagingen en ervaringen die meer homogene koppels minder waarschijnlijk tegenkomen (Molina et al. 2004:141). Met andere woorden: door mondialisering en modernisering moeten mensen naar nieuwe manieren van 'thuis horen' en betekenis gaan zoeken (Lindholm 2006).

Thuis, een multidimensionaal concept

Er is recentelijk veel onderzoek gedaan naar de betekenis en beleving van 'thuis' door verschillende disciplines (Mallett 2004). Desondanks is het een moeilijk definieerbaar en gecompliceerd concept, omdat ieder mens op een ander manier betekenis geeft aan thuis. Ook in de wetenschap bestaan er veel verschillende uitleggen van het begrip.

Espiritu (2003) illustreert haar perceptie van thuis aan de hand van de volgende quote: 'I am a turtle, wherever I go I carry "home" on my back' (Anzaldúa in Espiritu 2003:9).

Deze uitspraak illustreert duidelijk dat het creëren van een thuis een fluïde proces is, maar voor ons onderzoek misschien nog wel interessanter, het laat zien dat culturele bagage mee wordt genomen om op een nieuwe plek een thuis te creëren. Oftewel, thuis kan in een andere setting worden gerecreëerd door bepaalde culturele aspecten te reproduceren (Eriksen 2007:149).

Hoewel thuis dus fluïde is lijkt er toch een soort vaste kern of een eerste uitgangspunt te zijn. Barsties en Swetzer (2013) leggen dat als volgt uit. Een idee van thuis ontstaat in de eerste plaats in de jeugd van een individu, binnen de vertrouwde omgeving van mensen die cultureel gedrag, persoonlijke banden en betekenissen delen en die culturele codes ontwikkelen die onder meer wat zeggen over thuis (Barsties en Swetzer 2013:9). Ook Hannerz (2002:218) benadrukt dat noties van thuis betekenissen, handelingen en symbolen omvatten die kenmerkend zijn voor bepaalde groepen mensen.

Aan de andere kant, stelt Hannerz (2002:218), zijn percepties van thuis ook heel persoonlijk. Het creëren van een thuis is uniek voor elk individu en confrontaties met migratie, toerisme, vooroordelen, stereotypering, aanpassing en waardering hebben een grote invloed op hoe mensen een thuis zien (Kline 2008:6). Latimer en Munro (2009:319) benadrukken dat waar thuis vroeger werd gezien als de plaats waar men vandaan kwam, het nu steeds meer wordt gezien als *whatever*

we make it. Dit past goed bij de notie van Lindholm (2006) die we al eerder aanhaalde, dat mensen in een mondialiserende wereld naar nieuwe manieren moeten zoeken om een thuis te creëren.

Zowel culturele structuren (toegeschreven factoren) als persoonlijke invulling (verworven factoren) hebben dus invloed op de creatie van thuis. Thuis omvat 'culturele normen en individuele fantasieën' (Rapport en Dawson 1998:8) en wordt beleefd in de spanning tussen het gegeven en het gekozen (Jackson 1995:123).

Bovendien is het een dialectisch proces tussen toen en nu en hier en daar. (Jackson 1995:123) Thuis brengt herinnering en verlangen, het ideale, het emotionele en het fysieke, het ruimtelijke, het tijdelijke, het lokale en het mondiale het positief en negatief geëvalueerde samen (Rapport en Dawson 1998:8).

We kunnen dus wel stellen dat thuis een multidimensionaal of gelaagd concept is (Mallett 2004:68). Er bestaat geen enkel simpel en authentiek thuis. De grenzen van thuis zijn doordringbaar en onstabiel. De betekenis van thuis moet geconstrueerd en onderhandeld worden in de specifieke context (Mallett 2004:70).

Uitdagingen voor interculturele koppels

In deze paragraaf zullen we bespreken welke unieke uitdagingen interculturele koppels tegenkomen, waarmee ze zich onderscheiden van koppels met eenzelfde culturele achtergrond. Deze uitdagingen uiten zich aan de hand van beeldvorming en stereotypering, wat zowel betrekking heeft op de culturele diversiteit van het koppel als op het interculturele koppel zelf. Allereerst zal de relatie tussen beeldvorming en stereotypering behandeld worden. Daarna volgt een uiteenzetting van hoe dit interculturele koppels beïnvloedt en uitdagingen creëert.

Beeldvorming en stereotypering

In de beeldvorming omtrent culturele identiteiten in de media en samenleving, worden bepaalde culturele aspecten van bepaalde culturele groepen vaker belicht dan andere. Dit noemt Eriksen ook wel *communicating cultural difference* (Eriksen 2010:26). Hier komt het spanningsveld van de klassieke tegenstelling tussen een toegeschreven (*ascribed*) status en een (zelf) verworven (*achieved*) status (Kottak 2010: 127) naar voren. Immers: levert een culturele groep een actieve bijdrage aan het communiceren van de culturele identiteit, dan is dat een uiting van een verworven status, een verworven invloed op de beeldvorming van zijn of haar culturele identiteit. Maar wordt die culturele identiteit tijdens het uitdragen ervan door anderen als een vast gegeven gezien, dan wordt het, door middel van stereotypering, een toegeschreven status. Het communiceren van de culturele identiteit leidt dan tot stereotypering (Eriksen 2010: 28). Stereotypen zijn starre vooroordelen die er bestaan

over alle mensen die lid zijn van een bepaalde groep (Sue en Sue 1990:48). Deze vooroordelen leiden tot simplificatie in het denken over verschillende mensen (Diller 2004).

In bovenstaande uitleg heeft beeldvorming, met betrekking op de interculturele koppels, invloed op stereotypering van zowel de leden van het koppel als het koppel zelf. De volgende paragraaf beschrijft hoe deze stereotypering samenhangt met het idee van *belonging*, zowel intern bij het interculturele koppel zelf als extern, toegeschreven door het maatschappelijke discours.

Belonging

Een belangrijke term in de wetenschappelijke literatuur is *belonging*; het 'thuis horen' op een plek of behoren tot een groep. Een maatschappelijk discours bepaalt wie tot die groep behoren, wat van *belonging* een toegeschreven status maakt (Apitzsch en Gündüz 2012:84). Interculturele koppels kunnen, door stereotypering, door hun sociale omgeving gezien worden als risicovol en bedreigend omdat ze afwijken van het maatschappelijke toegeschreven idee van *belonging* (Piller 2002:12). De koppels lijken meerdere culturele identiteiten te hebben en worden hierdoor maatschappelijk beschouwd als *misfits* (Piller 2002:186). Interculturele koppels kunnen vanwege hun verschillende achtergronden door hun sociale omgeving als koppel dus negatief gestereotypeerd worden. Daarnaast hebben de individuele partners met verschillende nationaliteiten te maken en daarmee met maatschappelijke stereotypering op basis van die nationaliteiten (Piller 2002:188).

Discoursen van partners uit twee verschillende landen gaan dus cruciaal over de verbeelding van de partners als anders van elkaar (Wodak, de Cilia, Reisigl en Liebhart 1999 in Piller 2002:185). Voor elk koppel bestaat er dan ook een mate van uitdaging in het begrijpen van elkaars denkwijze (Molina et al. 2004:139). Deze uitdaging is echter groter voor een interculturele liefdesrelatie, waarin twee achtergronden zich verenigen en een gemeenschappelijke identiteit wordt gecreëerd. Interculturele koppels creëren verhalen die hun verwachtingen, grenzen, en culturele blikken herzien en opnieuw onderhandelen (Molina et al. 2004:139).

Interculturele koppels kunnen dus bepaalde problemen tegenkomen door verschillen in culturele identiteit. Deze verschillen, de zelf verworven en de toegeschreven status bepalen hoe interculturele koppels met stereotypering omgaan en samen een gevoel van thuis creëren. Dit wordt besproken in de volgende paragraaf.

Thuis als een reactie op uitdagingen

Interculturele koppels kunnen de eerder genoemde negatieve stereotypering en ideeën over hun thuishoren van de maatschappij niet onderschrijven omdat ze daarmee hun status als koppel zouden tegenspreken. De manier waarop interculturele koppels zichzelf definiëren en een thuis creëren is

dus grotendeels een antwoord op, of weerlegging van, het maatschappelijke discours (Molina et al. 2004). Om dit te kunnen begrijpen is het belangrijk om te realiseren dat *belonging* ook een mogelijke *achievement* is (Apitzsch en Gündüz 2012: 85). Interculturele relaties worden actief gecreëerd en uitgevoerd. “*Cross-cultural couplehood is not a state of being, but an act of doing*” (Piller 2002:2).

Voor veel interculturele koppels zijn de moeilijkheden die ze tegenkomen juist een bron om de krachten te bundelen om voor meer wederzijdse waardering en betrokkenheid te zorgen. Partners kunnen juist meer cultureel bewust en meer acceptierend worden naar elkaar (Biever et al. 1998 in Molina et al. 2004:143). De uitdaging is om bruggen te bouwen tussen de verschillende achtergronden, met respect voor elkaars behoeften, gebruiken en identiteit. Interculturele koppels moeten continu over hun identiteiten onderhandelen om samen een gevoel van thuis te creëren (Molina et al. 2004:142). Molina et al. (2004:140) noemen dit ook wel het creëren van ‘*happily ever after*’ stories.

Ook Gorman-Murray (2006) stelt dat het creëren van een gezamenlijke identiteit als een koppel en het creëren van een thuis onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Het creëren van een thuis is volgens hem iets waar een koppel voortdurend aan moet werken. Dit ‘werk’ hangt vervolgens weer sterk samen met het creëren van een gezamenlijke identiteit van de mensen waarvan dat thuis is (Young 2005:140 in Gorman-Murray 2006:150).

Molina et al. (2004:143) stellen bovendien dat individuen voordat ze een interculturele relatie ervaren, zich vaak niet bewust zijn van de diepgaande invloed die culturele waarden hebben op de belangrijkste kenmerken van hun relaties. In het proces van het creëren van een thuis moeten de koppels begrijpen wat hun verschillen en overeenkomsten zijn. De verschillen kunnen de koppels helpen de capaciteit te ontwikkelen om andere wereldbeelden te begrijpen. Ze co-creëren een thuis dat zonder de rijkheid van beide culturen niet zou bestaan. Koppels komen er zo achter dat te midden van verschillen, complementaire factoren gevonden kunnen worden. De overeenkomsten zorgen ervoor dat het koppel een basis van gedeelde waarden kan opbouwen. Deze gedeelde waarden helpen de koppels bij het creëren van een thuis. Dit thuis, ingebed in gedeelde waarden, creëert vervolgens weer ruimte voor de rijkheid van verschillen (Molina et al. 2004:143).

Gevoelsmatig thuis

Piller (2002) benadrukt dat het creëren van een gevoel van thuis voor interculturele koppels in grote mate te maken heeft met het omgaan met de verschillen tussen de partners. Ze kunnen zichzelf definiëren door te focussen op gelijkheid (*constructions of similarity*) of door te accepteren dat ze verschillend van elkaar zijn, maar dit niet te definiëren als problematisch (*deconstructions of difference*) (Piller 2002).

Er zijn drie tactieken om te focussen op gelijkheid. Ten eerste kunnen koppels refereren naar de relatieve culturele nabijheid van hun culturele achtergronden in vergelijking met de relatieve afstand tussen twee andere culturen. Ze stellen dat er wel verschillen bestaan tussen hun culturele achtergronden, maar dat die in vergelijking klein zijn en dat overeenkomsten overheersen. Ook kan de relatie afgezet worden tegenover andere culturele achtergronden die wel 'echt' verschillend zijn (Piller 2002:189).

De tweede tactiek is het beroep op identiteiten die los staan van hun culturele achtergrond (Piller 2002:194). Hoewel partners niet dezelfde culturele achtergrond hebben, delen ze bijvoorbeeld wel waarden, zijn er overeenkomsten in de manier waarop ze zijn opgegroeid en hebben ze dezelfde hobby's of hetzelfde beroep. Met deze overeenkomsten benadrukken interculturele koppels dat ze verliefd zijn geworden op de persoonlijkheid van hun partner en niet op hun culturele achtergrond (Piller 2002:197).

Een derde vorm die de aspecten van de eerste twee tactieken combineert is het gebruik van een wereldburgeridentiteit. Koppels overstijgen hiermee de verbondenheid met een land van herkomst of een cultuur en stellen dat iedereen in de moderne tijd een wereldburger is (Piller 2002:199).

Ook voor het deconstrueren van verschil onderscheidt Piller verschillende tactieken. De eerste daarvan is het discours van *opposites attract* die stelt dat verschillen juist een aantrekkingskracht vormen (Piller 2002:205). Ten tweede gaan koppels om met negatieve stereotypen van hun nationale identiteit door te stellen dat de partners atypisch zijn voor hun groep. De stereotypen worden hiermee behouden, maar gelden niet voor de partner (Piller 2002:209). Ten derde kunnen interculturele koppels verschillen overwinnen door gebruik te maken van een discours van compromissen en verandering. Koppels moeten compromissen sluiten en dit houdt in dat beide partners veranderingen moeten maken in hun leven. Dit discours is ingebed in ideeën van persoonlijke groei, het verbreden van de horizon, ruimdenkendheid en elkaar tegemoet komen (Piller 2002:212).

Fysiek Thuis

Een thuis krijgt ook een fysieke vorm in het huis waar het intercultureel koppel samen leeft. Samenlevende koppels maken samen keuzes over het huishouden en de inrichting van hun huis die ervoor zorgen dat ze zich op deze fysieke plaats thuis gaan voelen. Gorman-Murray (2006:150) schetst hoe koppels hun huis gebruiken om over hun relatie te onderhandelen en de relatie te versterken. Hij noemt een aantal aspecten die volgens hem van belang zijn.

Zijn eerste punt is dat van privacy en controle hebben in het huis. Thuis wordt vaak beschreven als een veilige haven, een plek waar mensen zich terug kunnen trekken (Moore 1984). Het domein van thuis vertegenwoordigt zo een comfortabele, vaste en veilige plek (Dovey 1985). Als we dit koppelen aan het begrip privacy zien we dat het fysieke thuis een plek is van vrijheid en controle (Darke 1994). Dit klinkt wellicht tegenstrijdig maar het houdt in dat de koppels controle hebben over wie er toegang heeft tot deze privéruimte, waar ze niet gecontroleerd worden door de buitenwereld en zichzelf kunnen zijn.

De andere drie punten van Gorman-Murray (2006) zijn de onderhandeling en het gebruik van gedeelde ruimtes, het verzamelen en rangschikken van betekenisvolle objecten in het huis en het toewijzen van individuele of persoonlijke ruimtes voor elke partner. Ook in andere studies van met name architecten en geschiedkundigen wordt er de nadruk gelegd op de invloed van ontwerp, ruimtelijke organisatie en aankleding van huizen op ideeën over thuis (Mallett 2004:66).

Het is echter goed om ons te realiseren dat een thuis niet enkel een fysieke vorm heeft, maar dat de fysieke vorm slechts een aspect is van het creëren van een thuis. Thuis is een multidimensionaal concept (Mallett 2004). Door privacy, gedeelde en individuele ruimtes en betekenisvolle objecten kunnen interculturele koppels een fysiek thuis creëren (Gorman-Murray 2006). Een gevoelsmatig thuis is voor een groot deel een reactie op de toegeschreven maatschappelijke stereotypering van een intercultureel koppel. Interculturele koppels zijn actief in onderhandeling over een gemeenschappelijke identiteit door middel van het deconstrueren van verschil en het construeren van gelijkheid (Piller 2002).

2. Quetzaltenango: toerisme, migratie en interculturele koppels

“We are in the midst of experiencing a boom in intercultural relationships. It’s not a joke. The number of European and U.S. folk in relationships with Latin people has launched into truly impressive figures as of late, and Guatemala has not been the exception. (...) It would be interesting if the Guatemalan government, amongst the ‘wonderful’ ideas that it has, would fund a ‘love census’ to determine the approximate number of such couples in the country.” - Diana Pastor, 5 februari 2013 in het populaire online tijdschrift *Xelawho* over Quetzaltenango.⁷

“The boom of intercultural relationships”, zo kopt bovenstaand artikel op de populaire internetpagina *Xelawho*. Het onderwerp van dit online tijdschrift is de stad Quetzaltenango in het gelijknamige departement in Guatemala. Quetzaltenango, door inwoners meestal Xela (zeg: Sjela) genoemd naar haar inheemse naam, is de tweede grote stad van het land. De stad ligt in de westelijke hooglanden op een hoogte van 2300 meter en is tevens de hoofdstad van dit gebied (Rasch 2008, Duerinck 2011:2).

Dat interculturele koppels een interessant en actueel onderwerp zijn binnen deze context blijkt wel uit het bovenstaande tijdschriftartikel. Maar zoals gezegd, bestaat er helaas geen *‘love census’* die ons inzicht geeft in de omvang van deze koppels. Daarom bespreek ik hieronder een aantal factoren die invloed hebben op het ontstaan en de situatie van interculturele koppels in Guatemala, en specifiek in Quetzaltenango, door demografische gegevens, culturele en economische ontwikkelingen en migratiemotieven te koppelen aan concepten uit de theorieën die in het theoretisch kader besproken zijn.

Ten eerste staan we stil bij de sociaal-culturele samenstelling en de geschiedenis van Guatemala omdat dit land de context is van het onderzoek. In Guatemala bestaat de bevolking, naast een aantal hele kleine etnische groepen, uit twee cultureel verschillende groepen: de *indígenas* en de *ladinos*. De eerste groep bestaat uit verschillende inheemse Maya volken met hun eigen talen en de tweede groep is de bevolking van gemengde afkomst, personen die afstammen van zowel Spanjaarden als Maya's en die Spaans spreken (Fischer en Hendrickson 2003:25). Hoewel de schattingen variëren, stellen de meeste wetenschappers dat beide groepen ongeveer de helft van de Guatemalteekse bevolking uitmaken (Fischer en Hendrickson 2003:26). Ook in Quetzaltenango zijn deze verhoudingen vergelijkbaar (Van Hattem 2011:18, Willett 2007:20). Omdat culturele achtergrond in ons onderzoek een grote rol speelt is het goed om even kort stil te staan bij het feit dat er spanningen en een ongelijke machtsverhouding tussen deze twee groepen bestaan (Kottak 2011:142). Hoewel de Maya's een groot deel van de bevolking uitmaken, zijn de *ladinos* in de geschiedenis altijd degene met de meeste macht geweest zijn. Daarbij kende Guatemala van 1960

⁷ <http://xelawho.com/?p=7515>. The Boom of Intercultural Relationships. Auteur: D. Pastor. Geraadpleegd op 14 december 2013.

tot 1996 een burgeroorlog waarvan vooral de inheemse bevolking slachtoffer werd (Fischer en Hendrickson 2003).

Het tweede punt wat we willen belichten is de economische situatie van het land. Ook economisch bestaat er veel ongelijkheid binnen Guatemala. Fischer en Hendrickson (2003:27) stellen dat Guatemala geen arm land is, omdat er een indrukwekkende economische groei is in vergelijking met buurlanden zoals Honduras, El Salvador en Nicaragua. Toch schat de Wereldbank dat in Guatemala 53,7% van de bevolking onder de armoedegrens leeft (Wereldbank 2011).⁸ Het probleem van Guatemala is dan ook vooral de ongelijkheid (Fischer en Hendrickson 2003:27).

Als we dit beeld van armoede koppelen aan migratiemotieven (Kottak 2011:383), lijkt migratie naar Guatemala in eerste instantie vooral economisch niet aantrekkelijk te zijn. Dit wordt geïllustreerd door het feit dat vijftien procent van de Guatemalteekse bevolking juist naar landen als de Verenigde Staten en Canada emigreert. Ze verdienen daar geld maar brengen ook kennis over andere culturen terug naar Guatemala (Taylor et al. 2006). Deze ontwikkelingen van (fysiek) intercultureel contact zijn goede voorbeelden van verschillende aspecten van mondialisering zoals *movement*, *interconnectedness* en *mixing* (Eriksen 2007).

Hoewel bovenstaande bespreking van emigratie ons een goed inzicht geeft in het proces van toenemend intercultureel contact tussen Guatemalteken en mensen met andere nationaliteiten en culturele achtergronden draait het in dit onderzoek juist om koppels waarvan de niet-Guatemalteekse partner naar Guatemala is gemigreerd. Omdat er geen duidelijke gegevens zijn over migratie naar Guatemala, kijken we naar een ander belangrijke stroom van buitenlanders naar Guatemala; toerisme.

In Guatemala speelt toerisme een grote rol in de nationale economie. Sinds 2001 heeft het zelfs de koffie-industrie als grootste industrie van het land overgenomen. Quetzaltenango heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in de Guatemalteekse geschiedenis en wordt steeds meer als een belangrijke toeristische bestemming geprofileerd. Er is een grote aanwas van toerisme gerelateerde bedrijfjes, zoals internetcafés, hotels, clubs en barretjes. De meeste toeristen spenderen ten minste een gedeelte van hun tijd aan het studeren van de Spaanse taal in één van de meer dan veertig taalscholen die Quetzaltenango kent (Willett 2007:19). Ook blijven toeristen vaak langere tijd om vrijwilligerswerk te doen bij een van de programma's voor sociale ontwikkeling of Ngo's en gebruiken ze Quetzaltenango vaak als basis voor tripjes naar andere delen van Guatemala (Willett 2007:20).

Gegeven de bloei van toerisme in Quetzaltenango, kunnen we toch stellen dat er bepaalde aantrekkingskrachten zijn die ook motieven voor migratie kunnen vormen. Reinders en Heeringa (2013:23) laten zien dat Guatemala aantrekkelijk kan zijn als migratiebestemming omdat belasting-

⁸ <http://data.worldbank.org/country/guatemala>. Poverty headcount ratio at national poverty line (% of population). Auteur: World Bank. Geraadpleegd op 20 juni 2014.

migratie- en andere wetten makkelijk te omzeilen zijn. Het is vooral voor Westerse migranten goedkoop om een huis te bouwen of een bedrijfje op te richten en je kunt je Westerse paspoort behouden door elke 90 dagen je paspoort opnieuw te laten stempelen aan de grens. Reinders en Heeringa (2013:23) proberen hiermee vooral te belichten dat Guatemala plaats biedt voor *lifestyle migration*, zoals Benson en O'Reilly (2009) die uitleggen en ook al eerder in het theoretisch kader kort besproken is. Bovendien laat het zien dat Guatemala dus ondanks de armoede die we eerder schetsten ook economisch aantrekkelijk kan zijn als migratieland.

Quetzaltenango is een plek waar veel (fysiek) intercultureel contact is tussen Guatemalteken en toeristen en waar sneller interculturele koppels ontstaan, simpelweg omdat daar veel mogelijkheden toe zijn.

3. Boston: een multiculturele stad in een migrantennatie

In dit hoofdstuk bespreek ik een aantal factoren die invloed hebben op het kunnen ontstaan van interculturele koppels in Boston. Beginnend bij een korte geschiedenis van de Verenigde Staten en demografische gegevens, culturele en economische ontwikkelingen in Boston, worden deze factoren gekoppeld aan theorieën die in het theoretisch kader besproken zijn.

De Verenigde Staten: de *melting pot* van de wereld (al hoor je tegenwoordig ook de term *salade bowl* in populariteit toenemen). Het land kent een rijke geschiedenis van migratie sinds de ontdekking en de idealisering van het land van de mogelijkheden, *the land of the free*, het land van de *American dream*. Het werd in de vroege geschiedenis van het land al snel duidelijk dat de verschillende bevolkingsgroepen helemaal niet zo makkelijk in elkaar opgingen. Sterker nog, zo schrijft Arthur Bestor, dat was ook helemaal niet de bedoeling en er is zelfs een burgeroorlog (samen met nog een aantal belangrijke maar voor dit onderzoek minder relevante thema's) gevoerd tussen noordelijke en zuidelijke staten aan het eind van de negentiende eeuw (Bestor 1964).

“De” Amerikaanse identiteit begon in eerste instantie door de Amerikaanse onafhankelijkheidsstrijd tegen de Britten (Deaux 2011); deze gemeenschappelijke vijand uit Groot-Brittannië bracht de voorheen verdeelde staten bijeen en zij sloegen de militaire handen ineen. Deaux vervolgt met de notie dat, hoewel er een nationale identiteit bestaat met gemeenschappelijke tradities en normen, deze identiteit op veel verschillende manieren wordt ingevuld, afhankelijk van de vele verschillende culturele achtergronden. Het is een *nation of immigrants*. Toch is er, door de komst van meer migranten, een negatiever beeldvorming ontstaan jegens nieuwe migranten (Deaux 2011). Deaux gaat verder in zijn artikel niet in op de redenen van deze negatieve beeldvorming, maar hij staat niet alleen in zijn bevindingen; ook Espiritu onderkent deze negatieve beeldvorming omtrent migranten in de Verenigde Staten en schrijft dat migratie er veelal als een probleem wordt beschouwd door politici, academici en in het populaire debat, waardoor het altijd als een uitdaging bestempeld zal blijven (Espiritu 2003:207).

Uit data van de Verenigde Naties blijkt dat de Verenigde Staten het populairste land is voor migranten.⁹ Het is dan ook een land met veel economische bedrijvigheid. De consumptiemaatschappij is er geboren, zo schrijven Ritzer en Jurgenson (2010). Als lid van de G8, zijn de Verenigde Staten een van de grootste economieën in de wereld.¹⁰ Het is dan ook niet verwonderlijk dat migranten die naar de Verenigde Staten zijn verhuisd, economische motieven

⁹ http://www.un.org/News/briefings/docs//2013/130911_Migration.doc.htm. VN Press conference by population division on international migration statistics. Auteur: United Nations. Geraadpleegd op 5 december 2013.

¹⁰ http://www.europa-nu.nl/id/vhzpcmbu9grc/wie_zijn_de_economische_grootmachten_in%20Europa%20Nu. Europa Nu: Wie zijn de economische grootmachten in de wereld? Auteur onbekend. Geraadpleegd op 19 december 2013.

kunnen hebben. Naast deze economische motieven, onderscheidt Kottak sociale redenen om te migreren (Kottak 2010:383). Uit cijfers komt naar voren dat zo'n 13% van de migranten in de Verenigde Staten economische motieven heeft, tegen 66% die sociale redenen heeft om te migreren.¹¹

Uit een onderzoek van Fennelly en Federico (2008) blijkt dat de beeldvorming betreffende migratie in de Verenigde Staten in steden progressiever is dan in agrarische gebieden. Dat rijmt met de officiële site van de stad Boston,¹² waar culturele diversiteit wordt gevierd door middel van gala's en bijeenkomsten georganiseerd door het stadsbestuur. Het stadsbestuur in Boston kent dus overwegend liberaal klimaat ten aanzien van culturele diversiteit en migratie. De *United States Census bureau* schat de totale populatie van Boston in op zo'n 636000 mensen en een kwart daarvan (zo'n 160000 mensen) is geboren buiten de Verenigde Staten.¹³ Uit data van City-data komt bovendien naar voren dat de stad buurten heeft waar maar liefst 60% van de populatie in een ander land dan de Verenigde Staten is geboren.¹⁴ City-data geeft daarnaast ook een statistische weergave uit welk landen de meeste migranten komen: Haïti, de Dominicaanse Republiek en China staan bovenaan de lijst. Deze statistieken weerspiegelen de *movement* uit Eriksen (2007). Er zijn geen gegevens bekend over interculturele koppels, *mixing*, in de gevonden statistieken.

Verder kent Boston enkele grote universiteiten zoals *Boston University*, *Harvard University* en *Massachusetts Institute for Technology*. Deze universiteiten kennen een groot bestand van studenten en een deel daarvan kent een internationale achtergrond, zo blijkt uit een vlugge zoektocht naar statistieken van enkele universiteiten.^{15 16}

Toch, ondanks het bestaan van verschillende universiteiten met een grote kennisproductie en een viering van culturele diversiteit vanuit de overheid, is er bar weinig te vinden over interculturele koppels in Boston. Niet in de statistieken, niet in de literatuur, niet op populaire zoekmachines zoals Google en Bing. De reden daarvan is gissen; mogelijk wordt er gewoon weinig aandacht aan besteed door de bovenstaande instanties.

¹¹ <http://www.cnsnews.com/news/article/cbo-748000-foreign-nationals-granted-us-permanent-residency-status-2009-because-they> CBO: 748,000 Foreign Nationals Granted U.S. Permanent Residency Status in 2009 Because They Had Immediate Family Legally Living in America. Auteur: Edwin Mora, CNS News. Geraadpleegd op 20 juni 2014.

¹² <http://www.cityofboston.gov/weareboston/> We are Boston. Auteur onbekend. Geraadpleegd op 20 december 2013.

¹³ <http://quickfacts.census.gov/qfd/states/25/2507000.html> State & County Quickfacts Boston (city), Massachusetts. Auteur: United States Census Bureau. Geraadpleegd op 19 januari 2014.

¹⁴ <http://www.city-data.com/> City Data: Boston. Auteur onbekend. Geraadpleegd op 5 december 2013.

¹⁵ <https://www.bu.edu/isso/about/statistics/student/2013/summary.html> Boston University International Students & Scholars Office: International Students Summary. Auteur onbekend. Geraadpleegd op 10 juli 2014.

¹⁶ <http://www.hio.harvard.edu/about/hio/statistics/> Harvard International Office: Statistics. Auteur onbekend. Geraadpleegd op 10 juli 2014.

Uit voorgaande informatie komt het multiculturele karakter van Boston naar voren. De vele migranten die de stad telt maken het intercultureel contact, naast de beeldvorming in de media, ook fysiek mogelijk. De Verenigde Staten kennen dus een geschiedenis en een heden van migratie en een cultureel diverse samenleving. Intercultureel contact wordt er zelfs gezegevierd, zo blijkt uit de officiële website van Boston.¹⁷ De hoeveelheid aan migranten en het feit dat er weinig bekend is over interculturele koppels maakt Boston tot een uitdagende onderzoekslocatie voor een onderzoek naar interculturele koppels.

¹⁷ <http://www.cityofboston.gov/weareboston/>. We are Boston. Auteur onbekend. Geraadpleegd op 20 december 2013

4. Thuis in Quetzaltenango

Grenzeloze liefde op twee hoog.

Piepend gaat de grote stalen deur van het appartementencomplex open. Achter de deur verschijnt een Nederlandse vrouw van bijna dertig in een zwart T-shirt en een spijkerbroek met blond haar in een paardenstaart. “Hoi Janneke¹⁸, hoe is het?”, zeg ik in het Nederlands. “We wonen op de tweede etage”, zegt Janneke en wijst me naar de betonnen trap aan de zijkant van de binnenplaats. Als Janneke boven de tweede deur los doet, komen we in een halletje met links een aantal foto’s van Janneke en haar vriend Pedro met hun families. Rechts staat een grote houten kast met Nederlandse boeken en tijdschriften. Een Delfts blauw tegeltje met de tekst: ‘Wie niet waagt, wie niet wint. Liefde is grenzeloos.’, een grote waaier uit Valencia, een minuscuul setje klompen en nog meer foto’s houden de boeken gezelschap. We lopen door naar de werkkamer. “Dit is Pedro, mijn vriend”, zegt Janneke, inmiddels in het Spaans. “Pedro, dit is Rosita, de antropologiestudente die ons wat vragen wou stellen.” “Hoi, aangenaam”, zegt Pedro van achter zijn computer. Als ik plaats heb genomen op de kop van het enorme ovalen bureau, springt er een kat op mijn schoot. Pedro werkt aan de linkerkant van het bureau en Janneke rechts. “Nou, brand maar los met je vragen.”, zegt Janneke terwijl ze me een glaasje water geeft. “Ja, waar zullen we eens beginnen...”, zeg ik.¹⁹

Dit was de eerste keer dat ik Janneke (de blonde Nederlandse) weer zag na dat ik haar vorig jaar had leren kennen als begeleidster van een project wat ik wel eens bezocht. Het was de eerste week van mijn veldwerk en ik werd overweldigd door alle deelaspecten van thuis die overal om me heen leken op te duiken. Ik was niet alleen na een paar dagen al bij een intercultureel koppel thuis voor een interview, ook moest ik zelf nog wennen aan het idee dat ik drie maanden ging samenwonen met mij Guatemalteekse vriend.

Janneke werd een van mijn sleutelinformanten. Aspecten van de Nederlandse achtergrond van Janneke komen duidelijk op verschillende manieren terug in het huis waar zij samen met haar Guatemalteekse vriend Pedro woont, maar tegelijkertijd staat dat huis wel in het centrum van Quetzaltenango Guatemala. Dit levert een aantal vragen op. Hoe zorgen zij dat ze zich samen, als intercultureel koppel, thuis voelen en hoe krijgt dit gestalte in hun huis? Waarom hebben ze gekozen om in Guatemala te gaan wonen en niet in Nederland? Hoe gaan ze onderling om met culturele verschillen en hoe reageert hun sociale omgeving op hun relatie en hun thuis? Vragen die allemaal versleuteld zijn in de hoofdvraag: Hoe geven interculturele koppels in Quetzaltenango betekenis en vorm aan het creëren van een thuis?

¹⁸ Zoals we in de inleiding ook al aangaven zijn alle namen in deze scriptie gefingeerd.

¹⁹ Interview Janneke en Pedro, 6 februari 2014, bij het koppel thuis.

Aan de hand van de verhalen en ervaringen van Janneke, haar vriend Pedro en de andere acht koppels die ik gedurende mijn tien weken veldwerk heb leren kennen probeer ik een antwoord te formuleren op deze vraag. Dit heeft geresulteerd in een casus die vooral draait om het beschrijven en duiden van de ingewikkelde en multidimensionale constructie van thuis door interculturele koppels in Quetzaltenango. Deze casus weerspiegelt dan ook de belangrijkste aspecten voor de constructie van thuis die we in het theoretisch kader hebben uiteengezet.

Ontstaan van interculturele koppels in Xela

“Xela has a special atmosphere. People of different origins, work together, eat together and meet each other at the bars at night.”, vertelt de Amerikaanse John.²⁰ Samen met zijn Spaanse vriendin Leonora huurt hij een kamer in hetzelfde huis waar ik met mijn vriend ook een kamer heb. Een paar weken later hebben we ‘thuis’ een barbecue. We nemen afscheid van twee Hongaarse vrienden van Leonora, die drie weken in Xela zijn geweest, maar het is vooral een goed excuus voor een gezellig avondje. Het Hongaarse koppel heeft het vlees gekocht en alle huisgenoten dragen ook bij met wat lekkers. De Zweedse Valter heeft rode bieten met kaas en honing uit de oven gemaakt, ik draag met mijn vriend bij met zelfgemaakte satésaus en de Guatemalteekse Fabio maakt een zoete drank met rum en een dessert van een exotische groente, die wel wat weg heeft van een meloen. We vergelijken de verschillende manieren waarop we ‘schatje’ zeggen in verschillende talen en lachen om de vreemde klanken.²¹

De sfeer van deze huisbarbecue is kenmerkend voor het intercultureel contact in Xela. Zoals ik in hoofdstuk twee ook al schetste, is Xela een stad waar toerisme belangrijk is. Vooral omdat het toerisme vaak van lange duur is en de toeristen komen om de cultuur, de taal en de mensen van Guatemala te leren kennen, is er in Xela een bijzondere context ontstaan die er onder meer voor zorgt dat er interculturele koppels ontstaan. Dit toerisme geeft ruimte voor intensief contact tussen mensen uit verschillende culturen en relaties hebben ‘de tijd’ om zich te ontwikkelen. De bloei van toerisme in Quetzaltenango zoals ook Willet (2007) die ziet, heeft dus een grote invloed op het ontstaan van de interculturele koppels. Dat vooral het langdurige en intensieve karakter van het toerisme van invloed is komt naar voren in de volgende twee voorbeelden.

Janneke had haar vriend leren kennen tijdens haar reis naar Guatemala in 2007, waarvan een stage bij een reisbureau in Quetzaltenango voor haar studie toerisme een groot onderdeel was. “Er zijn twee versies van het verhaal”, vertelt Janneke lachend. “Pedro zegt dat we elkaar in februari

²⁰ Interview John en Leonora, 10 maart 2014, in het huis waar zowel John en Leonora, Fabio en ikzelf met mijn vriend een kamer hebben.

²¹ Informele gesprekken/participerende observatie met John, Leonora en Fabio, 5 april 2014, tijdens de barbecue in het huis waar zowel John en Leonora, Fabio en ikzelf met mijn vriend een kamer hebben.

hebben ontmoet, maar daar weet ik niks meer van. In ieder geval hebben we elkaar beter leren kennen vanaf mei [2007], toen ik begon met mijn stage.”²²

Tomas vertelt: “Tijdens de taallessen vond ik haar [Marlon] al gelijk interessant, maar ik kon in het begin nog niet echt goed hoogte van haar krijgen. Dit kwam ook wel door onze leraar-studentrelatie en omdat we elkaar in eerste instantie buiten de lessen om eigenlijk alleen maar zagen als we samen met andere docenten en studenten dingen ondernamen.”²³ De Duitse Marlon en Guatemalteekse Tomas leren elkaar ook door toerisme kennen. Marlon bezoekt Guatemala om het land te zien en Spaans te leren. Ze leert Tomas in eerste instantie kennen als haar docent Spaans.

In de ‘interculturele aantrekkingskracht’ die voort lijkt te komen uit het intensieve contact door toerisme zijn bovendien belangrijke motieven te vinden die de koppels uiteindelijk doen besluiten om in Quetzaltenango te gaan wonen, zo als ook Willett (2007) en Reinders en Heeringa (2013) schetsen. “Any extranjer²⁴ that has been sucked into the black hole that is Xela life, will be the first to tell you that there is just something about this place. The story’s a common one, and one that won’t take you long to encounter if you’re a newcomer to this city: they came here only planning upon staying for a couple of weeks or months, perhaps only to take a few Spanish classes before moving on, with grand ambitions to travel the rest of Latin America or to return to their jobs in their home country. But one thing led to another and several years later Xela is now their home and they have no intention of leaving anytime soon.”, vertelt een artikel uit het blaadje XelaWho in februari 2013 in het teken van *el mes del cariño*.²⁵ ²⁶ De verschillende artikelen die ik vind over liefde, interculturele koppels en thuis op de website van het tijdschrift XelaWho²⁷, gebruik ik vaak als gespreksonderwerp in mijn interviews en informele gesprekken.

“Mooi verwoord”, zegt Jose over bovenstaande passage. Ik zit tegenover hem aan een tafeltje in de taalschool die hij samen met een neef, een broer en zijn Nederlandse vrouw Tanja runt. “Ook met ons ging het ongeveer zo. Ik leerde Tanja kennen tijdens vrijwilligerswerk. Zij kwam om Engels bijles te gaan geven en ik was een van de organisatoren van het project waar dit onderdeel van was. Ze had van tevoren nooit gepland om hier te gaan wonen, maar uiteindelijk liep het gewoon zo omdat we verliefd werden. Beiden wilden we graag een taalschool oprichten en daar waren hier veel mogelijkheden voor.”²⁸

²² Interview Janneke en Pedro, 6 februari 2014, bij Janneke en Pedro thuis.

²³ Interview Tomas, 12 maart 2014, in een koffiehuis aan het centrale park.

²⁴ Buitenlander

²⁵ <http://xelawho.com/?p=7520>. Xela: We Love You. Auteur onbekend, XelaWho. Geraadpleegd op 5 februari 2014.

²⁶ De maand van de affectie

²⁷ xelawho.com

²⁸ Interview Jose, 19 februari 2014, in de taalschool van Jose en Tanja.

Het oprichten van een taalschool bleek economisch makkelijker in Guatemala. Bovendien benadrukt Tomas dat het voor Guatemalteken sowieso moeilijk is om in Europa te gaan wonen. De strenge immigratiewetten zijn een belangrijke reden waarom koppels besluiten in Guatemala te gaan wonen. Dit blijkt ook uit het verhaal van Janneke en Pedro. Zij hebben aan het eind van 2013 samen een toerismebedrijfje opgericht. “Dat was ons in Nederland nooit gelukt.”, stelt Pedro.²⁹

Toch lijken de koppels liefde altijd aan te wijzen als belangrijkste migratiemotief. “Als ik mijn vriend nooit had leren kennen, was ik hier ook niet gaan wonen” zeggen bijna alle vrouwelijke partners wel een keer in een interview of gesprek. Het is goed om te zeggen dat acht van de negen koppels in mijn onderzoek bestaan uit een Guatemalteekse man met een Westerse vrouw. Van deze acht vrouwen komen er vier uit Nederland, drie uit Amerika en één uit Duitsland. De Spaanse Leonora en Amerikaanse John, zijn hier de enige uitzondering op. De Westerse vrouwen in mijn onderzoek kwamen allemaal in eerste instantie naar Guatemala voor een beperkte tijd, en geven aan dat ze terug zijn gekomen om met hun partner samen te kunnen zijn. *Love migration* (King 2002) is dus duidelijk te herkennen in Xela. Toch liet ik eerder ook al zien dat economische overwegingen en migratiepolitiek van de verschillende herkomstlanden van de partners ook een rol spelen.

Tot slot willen ik hier nog *lifestyle* motieven (Benson en O’Reilly 2009) aan toevoegen. “In het Westen moet alles gehaast en vergeten mensen zichzelf vaak in de drukte. Hier, in Guatemala, is alles *tranquilo*³⁰. Ik weet dat het leven hier erg zwaar kan zijn, maar ik denk dat een mens daar ook voldoening uit haalt. Mensen zijn hier minder egoïstisch en er is veel minder prestatiedruk. We nemen het zo als het is.”³¹ Deze andere levensstijl die Tomas aanhaalt is voor de Westerse partners ook vaak aantrekkelijk. Stacy, de Amerikaanse vriendin van Elios vertelt dat ze ook zo kan genieten van de rust die deze levensstijl haar geeft: “Je leeft hier veel meer met de dag, je hoeft niet alles te plannen, sterker nog, je kunt de meeste dingen niet plannen. Als ik in de Verenigde Staten ben voel ik me altijd zo opgejaagd.”³²

Soms zorgen combinaties van de verschillende motieven er ook juist voor dat een koppel twijfelt over de woonplek. Marije en Jorge hebben verschillende keren voor een aantal maanden samengewoond in zowel Nederland als Guatemala. Ze zitten nu op een punt in hun relatie waarin ze twifelen of ze nog wel samen willen blijven. Het is een donderdagavond. In de onlangs geopende Caribbean bar draait mijn vriend als dj. Het is nog vroeg op de avond, een uurtje of acht en er zijn nog niet veel mensen. Jorge zal vandaag een dansworkshop geven, daarmee hoopt hij weer een clientèle op te kunnen bouwen in zijn dansschool, nadat hij drie maanden in Nederland is geweest. ’s Middags hebben we samen flyers uitgedeeld in de stad en nu alle voorbereidingen zijn getroffen, moeten we

²⁹ Interview Pedro en Janneke, 14 april 2014, thuis bij Pedro en Janneke.

³⁰ Rustig, kalm, minder gestrest.

³¹ Interview Tomas, 12 maart 2014, in een koffiehuis aan het centrale park.

³² Informeel gesprek Stacy en Elios, 12 april 2014, tijdens een lunch in restaurant El Tecun.

wachten op meer bezoekers. “Hoe gaan jullie dat straks nou doen?”, vraagt Jorge mij. “Je weet wel, ga jij hier wonen of hij daar?” Hij vertelt dat het voor hem lastig is om ver weg van zijn familie te zijn. ‘Nederland is zo’n mooi land, maar als ik weer terug ga naar Guatemala ben ik altijd zo blij dat ik mijn moeder weer kan zien. Bovendien is het voor mij ook lastig om daar aan het werk te komen als dansleraar. Ik moet dan eerst heel goed Nederlands kunnen spreken en we moeten aan allerlei inkomenseisen voldoen en een eigen huis hebben. En Marije kan hier ook niet doen wat ze wil. Ze wil graag bij een ontwikkelingsorganisatie werken, mensen helpen, maar hier is dat allemaal vrijwilligerswerk.”³³

Een combinatie van economische, sociale (Kottak 2010) en *lifestyle* (Benson en O’Reilly 2009) motieven lijken hier dus *love migration* (King 2002) te overstijgen. “Van de liefde alleen kun je immers niet leven”, benadrukt ook Edvin in een ander interview.³⁴

Ik zou deze paragraaf graag willen samenvatten met de onderstaande quote die eveneens uit het tijdschrift XelaWho afkomstig is en vaak aangewezen werd door informanten als uitermate beeldend.

*“Some spend months, weeks or just a few days, which is not an obstacle for them to fall in love Xela and its people. Others arrive unaware that this will be their ultimate destination, but then end up staying for a lifetime, or the majority of one, for matters of work or love. Some see fertile ground in the field of business, and decide to establish one. Some just want to live far away from their own countries, in a different environment, enabling them to have a new life.”*³⁵

Acceptatie door omgeving

“Een vriend uit Guatemala en dat ik hier ging wonen, dat is niet wat mijn ouders altijd voor mij gehoopt hadden. Maar ze hebben ook nooit ‘nee’ gezegd. Het was niet wat ze verwacht hadden, maar nu zijn ze wel blij voor me. Mijn familie vond het eerst maar niks dat ik hier ging wonen. Ik herinner me een keer dat ik op een verjaardag was in Zeeland, waar ik vandaan kom. Mijn oudste oom, die erg religieus en formeel is begon een kruisverhoor van een uur over hoe ik nou toch in Guatemala kon willen gaan wonen. Het was er arm en gevaarlijk en ik zou daar helemaal geen veiligheid hebben. Hij ging zo ver door dat mijn ouders na een tijdje moesten zeggen dat het wel genoeg was. Ik snap hem ook wel want het ligt zo ver van zijn belevingswereld af. Hij heeft geen

³³ Participerende observatie en informele gesprekken met Jorge, 20 februari 2014, in Caribbean Bar en het centrum van Xela.

³⁴ Informeel gesprek Edvin, 11 februari 2014, in La Parranda discotheek.

³⁵ Artikel XelaWho

slechte bedoelingen, maar hij kan het gewoon niet begrijpen.”, legt Janneke mij uit als ik vraag naar de reactie van haar omgeving op haar relatie met Pedro.³⁶

Hoewel ik in de vorige paragraaf de aantrekkingskracht van Xela schetste, hebben vrienden en familie vaak een negatiever beeld van de relatie en het wonen in Guatemala. In bovenstaande quote van Janneke over de reactie van haar familie wordt duidelijk dat armoede en onveiligheid belangrijke zorgen zijn over een geschikt thuis vanuit de Westerse achtergrond. Met name de Westerse partners krijgen dan ook te maken met bezorgde familieleden en vrienden. Doordat Guatemala als arm land met veel armoede en geweld bekend staat, zijn naasten bang dat hun kind of vriend(in) iets overkomt. Het zijn echter niet alleen de Westerse families die zich zorgen maken over hun kroost.

“Mijn ouders zijn het niet eens met relaties met buitenlanders. Ze denken dat het niet werkt en hebben veel vooroordelen. Ik denk dat ze het niet zo snel zullen accepteren. Hun grootste zorg is dat het na een tijdje mis gaat. Wat doe je dan? Ze denken er dus wel over na maar zullen altijd ‘nee’ adviseren.”, vertelt Edvin.³⁷ Vooral voor de ouders is het vaak dus moeilijk om de relatie te accepteren. De partners voldoen voor beide partijen vaak niet aan de eisen van de ideale schoondochter of -zoon. Ze zien te veel moeilijkheden en verschillen tussen de partners en communiceren dus vooral *cultural differences* (Eriksen 2010:26). In Xela zien we dat de sociale omgeving dus vooral negatieve aspecten en verschillen benadrukt tussen de koppels.

Een voorbeeld van zo’n cultureel verschil is de invloed op relaties van de familie. Jose legt uit waarom Guatemalteekse families vaak liever geen Westerse schoonzonen of -dochters willen: “Latijns-Amerikaanse families willen veel invloed op de relaties van hun kinderen hebben. Een relatie met een buitenlandse is voor hun dus niet ideaal. Westerse vrouwen worden gezien als meer vrijgevochten. De families zijn vooral bang voor teleurstellingen en de consequenties als het niet werkt zijn veel groter dan bij een Guatemalteekse vriendin. Ook willen ze niet dat hun kinderen zo ver weg gaan wonen.”³⁸

Sommige negatieve toeschrijvingen van de directe omgeving van de koppels zijn op culturele stereotypen gebaseerd. Tomas legt bijvoorbeeld uit dat het nog wel een verschil kan maken of de partner uit Europa of de Verenigde Staten komt: “De USA heeft wel een bijzondere positie in de ogen van Guatemalteken. Veel Guatemalteken hebben familieleden of vrienden die in de VS werken en leven. Dat is minder ver weg dan Europa. Ze spreken daar Spaans en er zijn meer Latijns-Amerikaanse mensen. Het voelt dichterbij en meer vertrouwd dan het verre Europa. Je kunt wel stellen dat het

³⁶ Interview Pedro en Janneke, 6 februari, thuis bij Pedro en Janneke.

³⁷ Interview met Edvin, 18 maart 2014, in café El Cuartito.

³⁸ Informeel gesprek met Jose, 6 april 2014, in het Parque Central.

idee van de *American Dream* heel levend is.”³⁹ Dit laat onder meer zien dat ook stereotypering niet altijd eenduidig is en ook verschilt per context. Tomas vervolgt zijn verhaal met een ander stereotype dat Guatemalteken vaak hebben van de Westerse toerist: “Een ander sterk stereotype is de vieze hippie. Toen het toerisme in de jaren 70 opkwam in Guatemala waren het vooral hippies die hier kwamen. Veel Guatemalteken houden niet van de onverzorgdheid en in hun ogen zijn dit dus zeker geen geschikte partners.”⁴⁰

Omdat de partners in de ogen van de sociale of culturele omgeving waarin ze zijn opgegroeid als afwijkend worden gezien, komt de culturele identiteit van het koppel in het geding. De koppels worden als *misfits* (Piller 2002) gezien omdat het wonen in een ander land, of met een partner van een andere culturele achtergrond samenwonen niet past binnen de culturele kaders van de sociale omgeving van de interculturele koppels (Apitzsch en Gündüz 2012). De koppels lijken meerdere culturele identiteiten te hebben en worden hierdoor maatschappelijk negatief gestereotypeerd (Piller 2002).

Problemen onderling

“Een relatie met een landgenoot of een buitenlander is hetzelfde. Er zijn problemen in verschillende situaties. De relatie met een Guatemalteekse familie is bijvoorbeeld moeilijker, omdat ze zich veel meer mengen in je leven. Met een buitenlander is het meer de botsing tussen culturen. Maar in elke relatie zijn er altijd moeilijke situaties.”, vertelt Pedro mij.⁴¹ Wat vooral opvalt is dat hij stelt dat de relatie met een buitenlandse partner overeenkomt met een ‘gewone’ relatie, waarna hij toch verschillen schetst. Ook Piller (2002) stelt dat constructie van gelijkheid en deconstructie van verschillen belangrijke tactieken zijn voor interculturele koppels.

Veel conflicten tussen de interculturele koppels gaan over de perceptie van tijd en geld. Dit zullen we aan de hand van een aantal voorbeelden illustreren. “Economische stabiliteit is hier misschien niet zo belangrijk, maar voor Nederlanders wel. Als ik genoeg heb om van te eten en te leven, vind ik het goed. Maar zo is het niet in Nederland. Ook is het leven van vrouwen over het algemeen veel onafhankelijker in Nederland. Hier zijn heel veel dingen die cultureel gegeven zijn. Vrouwen moeten in huis zijn en koken. Maar dat is meer hoe andere mensen het zien. Ik vind dat Nederlanders heel gestructureerd zijn. Ze gaan uit van een aantal stappen in het leven. Je moet eerst dit doen en dan dat. Je gaat studeren, werken, reizen, bouwt een gezin op, krijgt kinderen enzovoort. Hier doe je eigenlijk dezelfde dingen maar worden ze niet zo strikt afgehandeld. Janneke wil altijd weten wanneer, met wie, wat, waar, op welk moment. Ze wil een exact plan hebben. Tot aan

³⁹ Interview Tomas, 12 maart 2014, in een koffiehuis aan het centrale park.

⁴⁰ Interview Tomas, 12 maart 2014, in een koffiehuis aan het centrale park.

⁴¹ Interview Pedro en Janneke, 14 april 2014, thuis bij Pedro en Janneke.

vakanties toe wil ze precies weten wat we elke dag gaan doen en hoe lang enzovoort.”, vertelt Pedro mij als ik doorvraag naar hoe die verschillen tussen interculturele partners zich uiten.⁴² In dit fragment laat Pedro zien dat er zowel verschillen als overeenkomsten zijn tussen de manier waarop Nederlanders en Guatemalteken hun levens inrichten. Kenmerkend is dat deze overeenkomsten en verschillen moeilijk los van elkaar te zien zijn. Interculturele koppels moeten een genuanceerd beeld scheppen van hoe ze precies van elkaar verschillen en overeenkomen. De *deconstructions of difference* en *constructions of similarity* van Piller (2002) zijn dus moeilijk als afzonderlijke categorieën te zien. Misschien is het zinvol om te spreken over *communicating cultural similarity* naar Eriksen's (2010:26) *communicating cultural difference*. Want waar de sociale omgeving vooral verschil lijkt te benadrukken, proberen de koppels zich vooral op de overeenkomsten te focussen.

Dit proces van wikken en wegen van overeenkomsten en verschillen hangt sterk samen met het feit dat alle partners aangeven in zekere zin uitzonderlijk te zijn. Ze schetsen een beeld van hunzelf als individu die afwijkt of niet typisch is voor hun stereotype culturele achtergrond, wat Piller (2002:209) als een tactiek voor het deconstrueren van verschil aanwijst. De Guatemalteekse mannen geven bijvoorbeeld aan voor hun relatie al geïnteresseerd te zijn in Europese kunst, ze studeren Engels of houden van reizen. Dat zijn dus overeenkomstige hobby's en interesses. Ook de buitenlandse partners beschrijven zich vaak als atypisch voor hun achtergrond. “Ik paste nooit in die strenge Zeeuwse achtergrond, ik wilde me daar los van maken.”, vertelt Janneke bijvoorbeeld.

Verskillende aspecten uit de literatuur zijn hier mee te verbinden. Ten eerste benadrukken de bovenstaande quotes dat culturele achtergrond invloed heeft op de manieren waarop men een thuis creëert. Ten tweede laat het zien dat door één of beide partners als atypisch te beschrijven, omgegaan kan worden met verschillen. Pedro schetst een beeld van ‘de Guatemalteekse cultuur’ maar stelt hierbij gelijk voorop dat hij daar in ieder geval niet geheel mee te verenigen is. “Dat is vooral hoe andere mensen er over denken.”, zegt hij. Aan de andere kant haalt hij voor het beschrijven van het verschil tussen hem en zijn vriendin dat Janneke juist wel een aantal ‘typisch Nederlandse’ eigenschappen bezit. Hoewel Piller (2002:209) dus stelt dat interculturele koppels zich als atypisch voor hun groep neerzetten, is dit niet altijd het geval. De koppels in Xela lijken vooral sterke stereotypen te nuanceren, door te benadrukken in welke aspecten ze wel en in welke ze niet binnen deze stereotypen vallen.

Het eerste wat de meeste participanten naar voren brengen is dat het draait om een relatie tussen twee personen, niet twee culturen of twee landen. Ze stellen dat we uiteindelijk allemaal mensen met verschillende behoeftes zijn en dat die soms juist beter aansluiten met hun huidige partner dan met iemand uit hun eigen land. Zo geven veel koppels aan dezelfde interesses te

⁴² Interview Pedro en Janneke, 14 april 2014, thuis bij Pedro en Janneke.

hebben. Vaak houdt dit in dat ze houden van reizen en avontuurlijk ingesteld zijn. De interesses komen dan uiteindelijk meer overeen dan wanneer ze met iemand uit hun eigen land of cultuur zouden trouwen. Hier vinden we het benadrukken van overeenkomstige identiteiten los van culturele afkomst in terug (Piller 2002:194)

Een andere tactiek, het sluiten van compromissen (Piller 2002:212), lijkt hier sterk mee verbonden te zijn. De koppels hebben voor zich zelf een goed beeld wat hun verschillen en overeenkomsten zijn en weten dat ze om samen een thuis te kunnen creëren elkaar zoveel mogelijk tegemoet moeten komen.

Goede voorbeelden hiervan zijn praktische zaken zoals een bankrekening en een wasmachine. Janneke vertelde dat Pedro leeft met de dag en niet spaart. Hij had geen rekening bij de bank, terwijl zij juist naast haar gewone bankrekening een spaarrekening wou openen. Hij stelt dat je in het nu moet leven met wat je hebt omdat je niet weet of je er morgen nog bent. Janneke vindt juist dat je je op de toekomst moet voorbereiden. Als de wasmachine kapot gaat moet je een buffer hebben om een nieuwe te kopen. Ze geven beide aan dat deze andere manieren van denken vaak strubbelingen opgeleverd hebben. Toch hebben ze hier samen een middenweg in gevonden. Uiteindelijk heeft Pedro toegezegd om samen een spaarrekening te openen zodat Janneke zich meer op haar gemak voelde, en tegelijkertijd probeert Janneke haar neiging om alles te willen plannen af te leren en meer te ontspannen.⁴³

De koppels zijn allemaal van mening dat er wel verschillen zijn, maar dat die uiteindelijk helemaal niet zo groot zijn. Om dit kracht te geven, gebruiken de koppels vaak de relatieve nabijheid van hun eigen relatie in vergelijking met de relatieve afstand van een andere ‘fictieve’ relatie (Piller 2002). “Misschien is het anders als het een familie is die geen Spaans spreekt. Een inheemse familie met al hun gebruiken bijvoorbeeld. Ik vind zijn familie liberaler dan mijn familie. Mijn familie is heel bescheiden en traditioneel.”, zegt Janneke.⁴⁴

Een laatste punt is het feit dat verschillen soms ook aantrekkelijk kunnen zijn. Irwin geeft de volgende reden voor de aantrekkingskracht tussen Westerse vrouwen en Guatemalteekse mannen: “Hiervoor zijn twee verklaringen aan te wijzen. Ten eerste ontstaan er meer relaties tussen Guatemalteekse mannen en buitenlandse vrouwen. Dit komt doordat Guatemalteekse mannen meer in de openbaarheid treden dan Guatemalteekse vrouwen. Voor mannen is het bijvoorbeeld wel geaccepteerd om uit te gaan terwijl vrouwen vaak gereserveerder zijn. Ook is er meer aantrekkingskracht tussen de verleidende Guatemalteekse mannen en de openheid van met name Westerse vrouwen. Voor Guatemalteekse vrouwen en Westerse mannen geldt juist het tegenovergestelde. Guatemalteekse vrouwen zijn gereserveerder en hebben een afkeer van de

⁴³ Interview Pedro en Janneke, 6 februari 2014, thuis bij Pedro en Janneke.

⁴⁴ Interview Pedro en Janneke, 14 april 2014, thuis bij Pedro en Janneke.

openheid van de Westerse wereld, bovendien zijn ze gewend verleid te worden op de Latijnse manier en de buitenlandse mannen zijn daarvoor veel te lomp.”⁴⁵

Voor het gevoel van thuis geven de koppels vaak aan dat het helemaal niet nodig is dat twee mensen dezelfde achtergrond hebben. Dit sluit voor een groot deel aan bij het idee van *opposites attract* (Piller 2002:205). Ze stellen dat de verschillende visies en achtergronden vaak juist bijdragen aan een dynamisch en levendig thuis waarbij de verschillende culturen soms samensmelten of soms naast elkaar bestaan, maar vooral een verrijking zijn van de relatie.

Fysiek thuis

Interculturele koppels creëren niet alleen een gevoelsmatig thuis. Een thuis heeft ook een fysieke vorm in het huis waar het koppel samenwoont. Ook om dit fysieke thuis te creëren kunnen de koppels gebruik maken van verschillende tactieken. Door privacy, het toewijzen van gezamenlijke en individuele ruimtes en het plaatsen van betekenisvolle objecten, wordt een huis een thuis.

Veel koppels spreken over het belang van privacy. Het hebben van hun eigen huis heeft veel koppels geholpen in het vinden van de balans in hun relatie. Het is een stabiele basis waar beide hun ei in kwijt moeten kunnen en waar ze even los kunnen zijn van de buitenwereld.

Stacy geeft bij de hiernaast afgebeelde foto het volgende bijschrift: “De foto bevat een bed. Voor mij is een thuis een plek waar ik kom om uit te rusten. Een thuis is een plek waar je even rust kan nemen van de dagelijkse routine en je ziel weer kunt opladen. In het fotolijstje zit een foto van mijn familie. Dit betekent dat ik me welkom en thuis voel, waar ik familie heb. Dit kunnen bloedverwanten zijn maar ook mijn andere familie; mijn vrienden et cetera. De koekenpan heb ik in de foto opgenomen omdat koken voor mij het ultieme signaal is dat ik me thuis voel. Wanneer ik ergens kan koken voel ik me op mijn gemak en kan ik even uitrusten van ‘het gekke leven’. Aan de andere kant representeert de pan ook het gevoel van thuis, wanneer ik bij iemand anders thuis uitgenodigd ben, het delen van hun eten en hun gastvrijheid.”⁴⁶

Figuur # 3: Foto van Stacy

⁴⁵ Informeel gesprek Irwin, 27 maart 2014, in Club Red

⁴⁶ E-mail verkeer met Stacy, 23 april 2014.

Voor Stacy lijkt privacy, een plek waar ze zich even terug kan trekken, een heel belangrijk aspect van thuis zoals ook Gorman-Murray (2006) en Moore (1984) benadrukken.

Janneke stuurt mij een foto waarop een boekenkast te zien is. Verschillende Nederlandse boeken, een Hollands tegeltje met de tekst 'Wie niet waagt, wie niet wint. Liefde is grenzeloos.' maar ook een grote waaier uit Valencia als herinnering aan een reis met een goede vriendin maken deel uit van het geheel. "Mijn 'eigen' kast", schrijft ze er als titel bij.⁴⁷ Het is binnen de theorie van Gorman-Murray (2006) een individuele ruimte, waarin dan weer speciale objecten te vinden zijn die betekenisvol zijn voor de koppels. Leonora heeft bijvoorbeeld een grote poster van haar stad Madrid op haar deur geplakt.

"We hebben in de gang, en in de woonkamer foto's hangen als decoratie. De meubels zijn ons vooral gegeven door familie en vrienden en zelf hebben we wat dingetjes gekocht. Zo is het beetje bij beetje meer comfortabel geworden. Wat we bijvoorbeeld wel gekocht hebben zijn de banken voor de huiskamer. In Nederland is het allemaal veel georganiseerder, maar dat heeft niet zoveel invloed op me. Het hoeft niet perfect te zijn, maar als je de mogelijkheid hebt om iets te kunnen verbeteren, dan is dat altijd goed.", legt Janneke mij uit als ik vraag naar betekenisvolle objecten en de inrichting van hun huis.⁴⁸ Verder lijkt de inrichting van het appartement dus niet speciaal iets toe te voegen aan hun idee van thuis.

De ligging van hun appartement lijkt daarentegen wel van invloed te zijn. Pedro en Janneke wonen in het centrum van Xela. Ze zouden graag een huis met een grotere tuin hebben, maar daarvoor zouden ze ver van het centrum moeten gaan wonen. 'We wonen in het centrum want ik hou ervan om alles dichtbij te hebben. Bovendien werken we in huis en als ik dan ergens veraf zou wonen zou ik me snel geïsoleerd voelen. Ik ben bang dat ik me dan snel zou vervelen. Maar vanaf hier kan ik bijvoorbeeld het park zien en kan ik het altijd zien als er wat gebeurt of gewoon naar de mensen kijken die langskomen.'⁴⁹

Intercultureel thuis in Xela

In het theoretisch kader werd al duidelijk dat interculturele koppels tegen unieke uitdagingen aanlopen, die andere koppels niet of in mindere mate ervaren. Dit heeft niet direct te maken met het fysieke thuis, maar wel met de gezamenlijke identiteitsvorming of de *achieved belonging* die door de koppels gecreëerd wordt. Door stereotypering worden de partners vaak identiteiten of eigenschappen toegeschreven die gebaseerd zijn op stereotypering van culturele achtergronden (Piller 2002:188). Vrienden en familie hebben vaak moeite met de relatie. Deze stereotypes hebben

⁴⁷ Mail-verkeer tussen Janneke en mij, 2 mei 2014.

⁴⁸ Interview Pedro en Janneke, 14 april 2014, thuis bij Pedro en Janneke.

⁴⁹ Interview Pedro en Janneke, 14 april 2014, thuis bij Pedro en Janneke.

echter een kern van waarheid en de koppels hebben dus ook intern botsingen door hun verschillende culturen.

Het gevoel van thuis is dus tweerichtingsverkeer. Aan de ene kant spelen toegeschreven (*ascribed*) ideeën over thuishoren een grote rol, omdat ze het culturele kader zijn waarmee de sociale omgeving naar de interculturele koppels kijkt. In Xela is dit maatschappelijk discours vooral negatief en worden vooral verschillen tussen de partners benadrukt. Aan de andere kant staat verworven (*achieved*) *belonging*. Voor interculturele koppels is het door de unieke uitdagingen die zij tegen komen van groot belang om als koppel actief bezig te zijn met het construeren van een gezamenlijke identiteit, het scheppen van een verhaal van samen thuishoren (Molina et al. 2004:139), door de deconstructie van verschillen en constructie van gelijkheid (Piller 2002). Het gevoel van thuis, ofwel *belonging*, hangt niet alleen af van hoe een individu de ander ziet en hoe de ander die individu ziet, maar ook hoe de zelf zich ziet in relatie met de ander. De verschillende culturen van de partners blijken van grote invloed te zijn op de manier waarop zij hun 'thuis' beleven, maken en inrichten.

5. Thuis in Boston

In dit hoofdstuk zal ik het theoretische kader, de context en de empirische data combineren tot een empirisch hoofdstuk. Hierin zal ik bespreken hoe interculturele koppels in Boston een thuis creëren aan de hand van de gedane indrukken en interviews en dit illustreren door middel van vignetten, quotes en foto's.

Boston is multicultureel. Dat is, zoals in de context naar voren kwam, een statistisch gegeven en dat zie je ook op straat; het is een levend voorbeeld van *the nation of immigrants* (Deaux 2011). Deze multiculturele samenleving huisvest ook koppels waarvan de leden een verschillende culturele achtergrond hebben. In de onderzoeksperiode van drie maanden, ben ik op zoek gegaan naar en in gesprek geraakt met deze interculturele koppels en zijn er gestructureerde interviews gehouden met vijf interculturele stelletjes; Anastacia en Stavros, Tracey en John, Tim en Mark, Tabby en Jordan en Yuri en Raoul. In dit hoofdstuk zullen zij worden geïntroduceerd en zal worden besproken hoe zij samen een thuis creëren. De eerste paragraaf is een korte introductie van de (gemigreerde) partners en vervolgt met de manier of reden waarop zij in contact zijn gekomen met hun partner. Wat volgt zijn de uitdagingen die interculturele koppels tegenkomen in Boston en dit empirische hoofdstuk zal eindigen met een beschrijving van hoe interculturele koppels omgaan met die uitdagingen en in hoeverre dit van invloed is het op creëren van een thuis.

Bostonians

Ik sta op Tabby en Jordan te wachten bij het *dumpling* (Chinese (k)noedels) restaurant waar we hebben afgesproken. De straat waar het restaurant aan ligt is zo'n beetje de uiterste hoek van Chinatown en aan de overkant en naast dit restaurant zijn meerdere Chinese of Vietnamese restaurants en een Maleisisch restaurant te zien. Er is zelfs een Chinese supermarkt te zien waar er van een Chinese minderheid geen sprake is; de winkel wordt druk bezocht door voornamelijk mensen met een Chinese achtergrond. Volg je de straat linksaf, dan kom je in een van de drukkerie winkelstraten van Boston: Washington Street. Ga je rechtsaf, dan kom je, na het oversteken van de ringweg, in Back Bay. Tabby en Jordan komen vanuit hartje Chinatown aangelopen en we gaan het restaurant binnen. Na wat gebabbel over koetjes en kalfjes, schuift ook mijn vriend aan tafel; we kunnen beginnen met bestellen.

Het restaurant is, zoals eigenlijk altijd, goed gevuld. Het heeft niet meer dan vijftien tafeltjes en daar zijn zeker tien van bezet met voornamelijk mensen van Aziatische komaf. De grotere tafels zijn rond met een glazen, draaibare ronde plaat in het midden. Het restaurant heeft een paar schilderijen aan de muur met Chinese tekens en een enkele nis met beeldjes en bamboe. Terwijl ik om mij heen kijk, komt de serveerster langs met kopjes en thee. De serveerster is, zoals in de meeste

restaurantjes in Chinatown, kort van stof. Jordan betoogt dat dat een goed teken is: hoe vriendelijker het welkom, des te slechter het eten. Tabby stelt zich op als de expert van vanavond wat de Chinese keuken betreft. Hoewel Jordan thuis de kok is, weet zij de meeste gerechten in het Chinees te benoemen en spreekt ze, in het Chinees, met de serveerster. Mijn vriend en ik, onkundig in de Chinese taal, laten ons verrassen. – Eetafspraak Chinatown⁵⁰

Chinatown, gekarakteriseerd met een Chinese poort als entree van de buurt en talloze Aziatische uithangborden met af en toe een Engelse vertaling er onder, is een levend voorbeeld van het multiculturele karakter van Boston. De relatief grote populatie aan mensen met een Aziatische achtergrond midden in Boston, uit zich in ieder geval in Chinatown in de restaurants; er zijn meerdere *pho* (Vietnamese soep) restaurants te zien en nog meer Chinese restaurants. De hierboven genoemde Tabby komt graag in Bostons Chinatown. Ze is van oorsprong Chinese; geboren in 1983 in Hong Kong en op haar zesde met haar ouders naar de Verenigde Staten verhuisd. In een afgenomen interview vertelt ze over de reden van de emigratie van haar gezin. Naast een politiek gekleurde reden om naar Amerika te verhuizen -Hong Kong stond op het punt overgedragen te worden aan het communistische China- hadden haar ouders ook nog een andere reden om te verhuizen: *“My parents wanted us to have a chance at college, it’s harder to get in Hong Kong to do so”*.⁵¹

Een multiculturele samenleving komt niet vanzelf tot stand. Zoals in het theoretische kader naar voren kwam zijn er verschillende redenen voor mensen om te migreren naar een andere culturele context. Deze redenen werden door Kottak (2010) kort onder twee categorieën verdeeld; sociale en economische redenen. Deze begrippen kunnen breed worden geïnterpreteerd, maar uit de literatuur hebben wij nog een aantal redenen gedestilleerd: *love migration* (King 2002), politieke redenen (Eriksen 2007:101) en *lifestyle migration* (Benson & O’Reilly 2009). Tabby’s ouders redenen waren tweeslachtig; zij migreerden zowel om politieke redenen als voor een beter leven (voor hun kinderen).

Net als Tabby, kwam ook Stavros op jonge leeftijd naar de Verenigde Staten, onder moeders paraplu. Geboren en getogen in Griekenland, was Stavros een kind van een interculturele relatie; zijn vader was Grieks. *“My mom divorced my dad, so we came along with her. She was from the States, so we started a life anew with her as teenagers here in the States. I was thirteen at the time.”*⁵² Hieruit komt duidelijk het sociale aspect van de migratie naar voren; er is sprake van een terugkeer naar familie (Kottak 2010:383). Zijn van origine Spaanse vrouw Anastacia, kwam eveneens op jonge leeftijd naar de Verenigde Staten; *“I moved here with my family. My father, he moved us here, he always wanted to live here in the States, and then his German company was opening ehm... A*

⁵⁰ Vignet Chinatown; eetafspraak met Tabby en Jordan, 22 april 2014.

⁵¹ Interview Tabby en Jordan, 30 april 2014, Watertown.

⁵² Interview Stavros en Anastacia, 7 februari 2014, East Boston.

subarea here and brought him out to open it and to manage it. And so we lived in California first, and then when I went to college, I moved to Boston."⁵³ Net als de migratie van Tabby en haar gezin, laat ook Anastacia's situatie zien dat migratie niet per definitie onder één categorie valt. Hoewel haar vader vanuit zijn werk de kans greep om te verhuizen, en daarmee dus een economisch motief valt te bespeuren, had hij tevens een hartenwens om te migreren naar Amerika. In zo'n geval spreken we dan ook van een *lifestyle migration* (Benson & O'Reilly 2009).

Naast boven genoemde *lifestyle migration*, sociale, politieke of deels economische redenen, bestaan er ook puur economische redenen. Neem Tracey (38), *software engineer* en geboren en getogen in Newcastle, Groot-Brittannië. Het bedrijf waar ze voor werkte in Newcastle gaf haar een kans om een betere baan te krijgen in de Verenigde Staten, wat ze graag wilde proberen. Tijdens een economische moeilijke periode van het bedrijf in 2005 ging ze tijdelijk weer terug naar haar geboorteplaats, maar sinds negen jaar woont ze in Boston.⁵⁴

Tim is geboren in Hong Kong en op zijn achtste verhuisden zijn ouders naar Groot-Brittannië. Zijn reden om naar Boston te verhuizen was in eerste instantie van tijdelijke aard; *"I was visiting as a medical student, about two or three years ago? About three years ago. [2011] Just to experience the hospitals here as a medical student."*⁵⁵ De reden om meerdere malen na die educatieve periode terug te keren en nu in Boston woonachtig te zijn, is van een andere aard: *"(...) I met Mark while I was here and then I went back to England and then I decided to move here and I got a job here, in the Boston area. [...] The first time I was here we were together for two weeks and then I had to get back to England."*⁵⁶ Tim en Mark wonen nu samen ten oosten van het centrum van Boston en zijn motief om te migreren is dan ook verenigbaar met *love migration*, het migreren om samen met een partner te kunnen zijn (King 2002).

Ontstaan van relaties

In een multiculturele samenleving leven groepen met een verschillende culturele achtergrond samen. Wanneer twee individuele leden van verschillende culturele groepen samenleven, noemen wij dat een intercultureel koppel. Maar hoe vinden die twee elkaar? Uit de vergaarde data die ik heb verzameld in Boston, valt geen generieke uitspraak te doen over het moment van ontmoeten en niet alle interculturele koppels hebben zich gevormd in Boston. Zo zijn daar Raoul en Yuri. Zij hebben elkaar, als heuse internetpioniers, ontmoet via het internet in 1997. Toentertijd waren ze nog woonachtig in respectievelijk Zwitserland en Griekenland en het contact doofde tot ze elkaar in 2007

⁵³ Interview Stavros en Anastacia, 07 februari 2014, East Boston.

⁵⁴ Interview Tracey en John, 22 februari 2014, Charlestown.

⁵⁵ Interview Tim en Mark, 30 februari 2014, Cleveland Circle.

⁵⁶ Interview Tim en Mark, 30 maart 2014, Cleveland Circle.

weer ontmoetten. Sindsdien hebben zij een relatie en verhuisden zij gezamenlijk naar Boston voor Raouls werk.⁵⁷ Ook Stavros en Anastacia zijn uiteindelijk via internet (weer) in contact gekomen: *“He said: “I had a dream and you were in it” on Facebook and “I want to talk to you”*⁵⁸. Anastacia was op dat moment woonachtig in London, Stavros in Boston. Deze vormen van communiceren passen in de toenemende *interconnectedness* van Eriksen (2007) en de *stretching it out* van Giddens (Giddens 1990 in Ida en Rosaldo, 2008:10); hoewel fysiek ver van elkaar verwijderd, zijn er nieuwe communicatiemiddelen ter beschikking die contact mogelijk maken. Ook Tim en Mark hebben elkaar ontmoet via het internet via de populaire dating-applicatie *Grindr*.⁵⁹ Maar men ontmoet elkaar ook nog steeds *offline*; Tabby en Jordan, uit het inleidende vignet, hebben elkaar ontmoet tijdens hun studietijd in Boston, via-via. Jordan, geboren en getogen als Amerikaan, Tabby van oorsprong Chinese.⁶⁰ Tracey en John ontmoetten elkaar tijdens het stappen; *“(…) John’s friend started talking to me and I was just like: “Ugh, this sucks.” And then I saw John, and I was like: “oh, OK, this is getting better!”*⁶¹

Interculturele koppels in Boston heb ik in verschillende vormen en maten aangetroffen. De reden voor migratie naar de Verenigde Staten, of Boston in het bijzonder, verschilt van persoon tot persoon (of gezin tot gezin) en achtergronden, of landen van herkomst, zijn divers.

Uitdagingen

Een deel van het onderzoek, betreffende het maken van een thuis, is gespitst op de invloed van stereotypering; in hoeverre krijgt een intercultureel koppel te maken met stereotypering vanuit de sociale omgeving? En in hoeverre hebben de leden van het koppel zelf een stereotype beeld van de ander?

Acceptatie door omgeving

“Do you remember when I first moved here and my dad wouldn’t come over here to begin with? Because he didn’t like Americans? [...] He just had the idea in his head of what American people would gonna be like, and I think it’s based on, like, people going to Disneyland, like the obnoxious, American fat people [...]” - Tracey⁶²

Bovenstaande quote komt uit het interview dat ik had met Tracey en John. Opmerkelijk is dat niet de interculturele relatie het probleem is volgens Tracey’s vader, maar de gehele Amerikaanse bevolking. De stereotype vervelende, dikke Amerikaan hoeft niet te rekenen op respect

⁵⁷ Interview Yuri en Raoul, 21 april 2014, Sommerville.

⁵⁸ Interview Stavros en Anastacia, 7 februari 2014, East Boston.

⁵⁹ Interview Tim en Mark, 30 maart 2014, Cleveland Circle.

⁶⁰ Interview Tammy en Jordan, 30 april 2014, Watertown.

⁶¹ Interview Tracey en John, 22 februari 2014, Charlestown.

⁶² Interview Tracey en John, 22 februari 2014, Charlestown.

van de vader van Tracey. Maar zelfs deze ‘negatieve’ reactie kwam in een luchtige context; met een glimlach op Tracey’s gezicht, muffins en Engelse thee aan de keukentafel. Tracey vertelde dan ook dat het een kwestie was van ‘onbekend maakt onbemind’; bij een uiteindelijk bezoek aan Amerika was haar vader bijzonder enthousiast; *“He just loved it here”*. Bijzonder genoeg maken ze eenzelfde tafereel (van weinig welwillendheid om te reizen) mee met de vader van John: het geplande huwelijk van John en Tracey in Newcastle, zal voor de vader van John de eerste ervaring zijn in het buitenland. Dit heeft echter niets te maken met een eventueel negatief beeld van het Verenigd Koninkrijk, maar met het simpele feit dat John’s vader geen behoefte heeft aan lange reizen naar het buitenland.⁶³

In het interview met Tabby en Jordan wordt ook de oudere generatie er bij gehaald. Jordan vertelt mij dat Chinatown, nu een geïntegreerd onderdeel van Boston, voor een langere periode een stuk geïsoleerder is geweest met enkel een Chinese en Vietnamese populatie. Er werd in die tijd vreemd opgekeken als je als blanke daar langs kwam of er iets wilde kopen, een tijd die nog niet zo lang is geleden. Na zo’n tien jaar samen te zijn, reflecteren ze tijdens het interview op hun prilste ervaringen samen in Chinatown:

“Now, [Chinatown] is not even close to that⁶⁴. It’s totally integrated in the rest of the city. It’s totally normal. But, like, when we started dating, it wasn’t really that way.

Tabby: We got, like, looks...

Jordan: Heh... They were more giving me the dirty looks.

Jentse: Like, really dirty looks?

Jordan: The older ones. The older ones would kind of snap and give you the evil eye or something.”⁶⁵

Ze werden dus wel degelijk vreemd aangekeken, als *misfits* (Piller 2002:12), in bepaalde buurten van de stad. Ze benadrukken dat dit vooral een kwestie is van vroeger, of van een oudere generatie en ze, zo vertellen ze mij, merken daar tegenwoordig niets meer van. Daarnaast speelt dit niet bij hun directe sociale omgeving, bij familie of vrienden. Zo vond Tabby haar vader, bij het bekend maken van haar relatie met Jordan, het allemaal prima, zolang zijn dochter maar goed behandeld werd.⁶⁶

Het hebben van negatieve reacties op een interculturele relatie wordt niet alleen door Tabby en Jordan afgedaan als iets wat niet meer van deze tijd is. Als antwoord op mijn vraag of Stavros en Anastacia ooit negatieve reacties uit hun sociale omgeving hadden gekregen, refereert Stavros in de volgende passage naar de grootouders van Anastacia. Zij hadden moeite met het verschil in culturele achtergrond van Anastacia haar ouders. Stavros en Anastacia verwijzen hierbij dus ook naar het verleden, waar sociale ongemakkelijkheden om achtergrond nog bestonden;

⁶³ Interview Tracey en John, 22 februari 2014, Charlestown.

⁶⁴ *“that”* refereert naar het oude, geïsoleerde Chinatown.

⁶⁵ Interview Tabby en Jordan, 30 april 2014, Watertown.

⁶⁶ Interview Tabby en Jordan, 30 april 2014, Watertown.

“Stavros: [...] both of our parents really had to struggle with filial pressures. Definitely, like I explained to you, with my parents, both your [Anastacia] parents as well... They had like that, you know, had both a classist and a sort of cultural dissatisfaction towards her parents’ parents, in the beginning at least. And it’s really ironic that we both had...”

Anastacia: [interrupting] No, not at all...

Stavros: But your dad didn’t feel comfortable in the beginning.

Anastacia: with my mother?

Stavros: No, with your grandmother.

Anastacia: Ah, yes.”⁶⁷

Tijdens het interview met John en Tracey, oppert John een mogelijke verklaring voor het ontbreken van negatieve reacties op zijn relatie met Tracey; *“England and the United States are so familiar, kinda like Canada and the United States. [...] If I would be dating a... Someone from the Middle-East, that would probably raise concern.”⁶⁸* Hoewel reacties van familie, vrienden of omgeving in dit geval geen rol spelen, schetst John tegelijkertijd een situatie dat deze reacties er wel hadden kunnen zijn, en erkent hij daarmee het idee dat er negatieve reacties bestaan.

Onderlinge acceptatie

“Jentse: So, do you guys have any stereotypes about each other’s cultural background?”

Raoul: For me, yes [...] this attitude of Greek people to spend their whole day at the cafe and ‘blabla’ talking and playing games.

[...]

Yuri: But that’s not how it is. That’s how people believe it is.”⁶⁹

Hoewel bepaalde stereotyperingen vanuit de sociale omgeving, voor zover die worden geuit, van de hand worden gedaan als obsoleet of ouderwets, blijven stereotypen van de ‘Ander’ gewoon bestaan. Van *“cultural rejection”*, zoals Raoul dat noemt,⁷⁰ is er geen sprake, maar er bestaan er wel stereotypes tussen de leden van interculturele koppels. Bovenstaande passage bevestigt dit, al wordt het niet direct op de partner betrokken.

De stereotypes die bestaan bij over bepaalde culturele achtergronden, leiden niet tot echte onenigheden tussen de leden van het koppel. Zo leek Yuri lichtelijk geïrriteerd te zijn over het antwoord van Raoul, maar er was geen sprake van kwade wil, vooral niet toen Raoul benadrukte dat het niet specifiek over Yuri ging. Stereotypes werden gevonden in elkaar, maar gingen vooral over ‘andere’ leden van een bepaalde culturele of nationale groep. Het waren dan ook vooral kleine,

⁶⁷ Interview Stavros en Anastacia, 7 februari 2014, East Boston.

⁶⁸ Interview Tracey en John, 22 februari 2014, Charlestown.

⁶⁹ Interview Yuri en Raoul, 21 april 2014, Sommerville.

⁷⁰ Interview Yuri en Raoul, 21 april 2014, Sommerville.

praktische zaken waarin de culturele verschillen tot uiting kwamen. Zo vertelde Tim in het interview hoe Mark, zonder na te denken, door rood liep met het oversteken van de straat tot grote ontsteltenis van Tim. Tim heeft zich ondertussen aangepast aan de *Wild Western* taferelen tijdens het oversteken van de straat.⁷¹

Tijdens de contactmomenten met de verschillende interculturele koppels, is het mij duidelijk geworden dat deze stereotypes, voor zover die bestaan, geen belemmering vormen voor een functionerend koppel, wat natuurlijk alleen al blijkt uit het gegeven dat ze nog bestaan en dat er door de verschillende koppels zo luchtig over het onderwerp wordt gesproken.

Thuis

Hoe uit het interculturele aspect van de interculturele koppels zich in de creatie van een thuis? De termen *belonging* en theorieën van Piller (2002) en Gorman-Murray (2006) heb ik tijdens het veldwerk in Boston met eigen ogen mogen aanschouwen en naderhand kunnen analyseren en deze indrukken zal ik hier uiteen zetten.

Belonging

"This is not my home. It might end up being, but it's not where I would feel home and where I say right now: here I will live for the rest of my life."

Stavros: But is this home?

*Anastacia: Is this apartment our home? If you're asking that, yes. It's our home, where our family lives, wherever we live, is home."*⁷²

Voor Anastacia bestaat thuis in twee vormen: haar thuis in Barcelona waar ze warme herinneringen aan heeft als kind en haar thuis in Boston met Stavros, hond en baby. Anastacia haar Spaanse thuis is een idee wat is ontstaan in haar jeugd, binnen in haar vertrouwde sociale omgeving met bijpassend cultureel gedrag, en betekenissen, een idee dat Barsties en Swetzer evenzo beschrijven (2013:9). Anastacia voelt zich dus zowel thuis op de plaats waar zij is opgegroeid als in Boston, waar zij een leven heeft opgebouwd met Stavros en zij samen een gemeenschappelijke identiteit hebben gecreëerd, zoals dat in de volgende paragraaf verder zal worden uiteengezet. Dit onderstreept het flexibele karakter van het begrip thuis; het kent meerdere vormen, meerdere betekenissen (Mallett 2004).

Echter, hoe voelen zij zich thuis? In het theoretische kader hebben wij, aan de hand van literatuur, beschreven hoe het gevoel van *belonging* wordt beïnvloed door zowel de koppels zelf als hun omgeving (*achieved* versus *ascribed belonging*). In de volgende paragraaf bespreek ik het

⁷¹ Hij steekt nu ook over bij een rood stoplicht.

⁷² Interview Stavros en Anastacia, 7 februari 2014, East Boston.

gevoelsmatige thuis aan de hand van het construeren van gelijkheid en het deconstrueren van ongelijkheid met de koppels en werp ik licht op het fysieke thuis, voor zover ik dat heb mogen aanschouwen.

Gevoelsmatig thuis

“Tim: I still have these stereotypes. Americans like their things big, bigger, flashier... Whereas British people are more modest, quiet. Americans are more brash.

Mark: That sounds American.

Tim: But I think Matt was never particularly American in that aspect. So Matt didn't really fit that stereotype. Did you have any stereotypes of British people?

Mark: Kind of, and I think they still... To more or less, I guess. I mean, you guys are known for being... There's like the whole stiff-up thing.”⁷³

Bovenstaande passage laat zien dat Tim, terwijl hij enkele Amerikaanse stereotypen onderkent, Mark daar buiten plaatst. Mark is, als het ware, een atypische Amerikaan. Als onderdeel van het creëren van een thuis hebben we in het theoretische kader beschreven dat interculturele koppels een gezamenlijke identiteit creëren door gelijkheid te construeren en verschillen te deconstrueren (Piller 2002:189). Voor het deconstrueren van verschil onderscheidt Piller drie tactieken: *opposites attract*, atypische partners (in tegenstelling tot stereotype cultuurgenoten) en de tactiek van compromis: beide leden van het koppel zullen moeten veranderen (Piller 2002:205). Waar de tactiek van de partner als atypisch bestempelen naar voren komt in bovenstaande passage, geven Tim en Mark ook aan beide te veranderen, om de ander tegemoet te komen. Denk daarbij aan de *Wild Western* perikelen op de vorige pagina; als ze samen op pad gaan, proberen ze een balans te vinden tussen oversteken of stoppen bij een rood stoplicht.⁷⁴ Het zijn kleine, bijna knullige voorbeelden van praktische uitingen van tactieken betreffende het omgaan met verschillende achtergronden.

In het interview met Stavros en Anastacia vertelt Stavros mij over zijn relatie met Anastacia en met het thema van mijn onderzoek in zijn achterhoofd, begint hij vanzelf over interculturele koppels te praten;

“As if supposed to a German Jew, marrying a Saudi Arabian woman [...] that would be lot tougher. Or you have to have certain things much more deconstructed from the beginning to be able to reconstruct and in a way that's sensible for the two of you. Because I guess like that you have to say like OK; something is going to bring those people together, whether it's attraction, or whether it's

⁷³ Interview Tim en Mark, 30 maart 2014, Cleveland Circle.

⁷⁴ Interview Tim en Mark, 30 maart 2014, Cleveland Circle.

*common interest or common passion, just something transcends the cold cultural aspects, that's why we're able to live in a post-tribal society. The whole idea that right now even... we may very well be living in a post-national society [...]"*⁷⁵

Hierin verraste Stavros mij door in zijn eigen woorden uit te leggen hoe Piller de tactieken van gelijkheid construeren uitlegt: ten eerste vergelijken koppels hun relatie met andere koppels met meer 'uiteenlopende' culturele achtergronden, waarmee zij hun eigen culturele verschillen bagatelliseren (Piller 2002:189). Ten tweede kunnen interculturele koppels het interculturele aspect van hun relatie als het ware 'overstijgen' door gedeelde waarden te benadrukken of naar zijn of haar identiteit te kijken, los van zijn of haar cultuur (Piller 2002:197). Tot slot is daar het overstijgen van de verbondenheid van een persoon met het land van herkomst of cultuur: een wereldburgerschap (Piller 2002:199). Na Stavros zijn betoog, heb ik niet anders kunnen concluderen dan dat het een zeer belezen man is (met mogelijk Piller in zijn boekenkast).

Naast het beschrijven ervan, beleven Stavros en Anastacia samen ook enkele tactieken die gelijkheid construeren; *"So you have ones that like have certain cultural finite, sort of same... Spain and Greece right, you know, Mediterranean countries, we share potentially big concepts between us, right?"*⁷⁶ Hierin is duidelijk dat Stavros en Anastacia gelijkheid creëren door de Griekse afkomst van Stavros en de Spaanse afkomst van Anastacia te scharen onder één grote noemer: mediterrane. Dat zowel Stavros als Anastacia liefhebber zijn van de mediterrane keuken, is voor beide ook een opluchting. Tot slot komt ook de tactiek naar voren waarin gedeelde waarden worden benadrukt. Stavros: *"The fact that I can agree with her mother or with her father about certain tendencies about raising a family or what a family might be. She might agree with my mother. That shows that we're already on arable ground of cultural mutuality. There's fertile ground there."*⁷⁷

Bij andere koppels waren er ook tactieken te bespeuren die gelijkheid construeren; Raoul en Yuri vertellen mij dat zij vanaf het begin direct onder de indruk waren van elkaars identiteit, die erg verschilde van hun eigen. Zo legt Raoul dit uit aan de hand van hun verschillende persoonlijkheden: hij als een ongeduldig en precies type waardeert het rustige en ontspannen karakter van Yuri. Daarnaast hebben zij bewondering voor elkaars werk en levensvisies.⁷⁸ Deze focus op identiteit, en in dit geval op het aanvullende karakter van elkaars verschillende persoonlijkheid, gaat als het ware voorbij aan de culturele achtergrond (Piller 2002:197).

De creatie van een gemeenschappelijke identiteit uit zich in verschillende tactieken die gelijkheid construeren en verschillen deconstrueren. Deze gezamenlijke identiteit ligt vervolgens ten grondslag aan de creatie van een gevoelsmatig thuis. Dit gevoel van een thuis kan goed aarden in

⁷⁵ Interview Stavros en Anastacia, 7 februari 2014, East Boston.

⁷⁶ Interview Stavros en Anastacia, 07 februari 2014, East Boston.

⁷⁷ Interview Stavros en Anastacia, 07 februari 2014, East Boston.

⁷⁸ Interview Yuri en Raoul, 21 april 2014, Sommerville.

Boston; de koppels geven allemaal aan (bijna) geen stereotypering of negatieve reacties te voelen vanuit hun sociale omgeving en ze worden niet als *misfits* beschouwd. Het bestaan van die stereotypering is dus in ieder geval geen voorwaarde voor de creatie van een gemeenschappelijke identiteit en daarmee een gevoelsmatig thuis; koppels in Boston voelen zich thuis 'zelfs' zonder stereotypering.

Fysiek thuis

Een grijze lucht en koud, vochtig weer. Het is zondag 30 maart 2014 als ik aanbel bij Tabby en Jordan. De deur wordt open gedaan door Tabby en een smalle trap leidt naar de eerste verdieping, naar hun gehuurde appartement. Bij binnenkomst, in de keuken, valt direct op hoezeer het huis gevuld is. Aan de rechterkant van de keuken ligt het kookmateriaal en het aanrecht. Aan de linkerkant een tafeltje met twee stoelen waarboven een groot geborduurd schilderij van gekleurde vogeltjes hangt. In de woonkamer een hoeveelheid kasten gevuld met snuisterijen, een kattenkrabpaal en een aquarium met twee schildpadden. Waar de gebruikelijke kasten niet voldoende zijn om alle snuisterijen te huisvesten, hangen er, op zo'n twintig centimeter van het plafond, planken aan de muur. Het doet allemaal wat donker aan, maar met het sombere weer buiten is dat geen verrassing. De kasten zijn vooral gevuld met Dvd's, boeken en enkele spelletjes, de planken dienen voor de rest; van souvenirpjes uit Hong Kong tot knuffelbeertjes tot trouwfoto's. Er hangt een niet direct te duiden geur in het huis, maar met het oog op het aquarium, vermoed ik de bron te hebben gevonden. Twee banken en een tafeltje vormen de rest van de woonkamer. Eén kat sprint er vandoor zodra we de woonkamer binnen komen en de ander blijft bij Jordan.

Na het interview vraag ik om een rondleiding. Tabby vertelt enthousiast over de verschillende snuisterijen en souvenirpjes in de woonkamer. Het trouwboek krijgt speciale aandacht, ze zijn net een jaar getrouwd. Ze vertelt over haar Chinese en zijn Amerikaanse achtergrond en hoe dat zich uitte in hun huwelijk; een witte jurk voor Tabby met paarse en rode Chinese lantaarns op de achtergrond. De slaapkamer is ook goed gevuld; wederom planken aan de muren met in dit geval veel knuffels. Het bed vult het grootste gedeelte. Dan is er nog een klein kantoortje waar de nodige administratie zich heeft opgehoopt, samen met nog een kattenkrabpaal. Het kattenkamertje bestaat uit ingepakte dozen en kattenbakken. Jordan sjokt overal achteraan. Het word mij duidelijk dat Tabby degene is die in ieder geval uit dat ze waarde hecht aan alle snuisterijen; achter elk item gaat wel een verhaal schuil wat ze dolgraag vertelt. Als ik Jordan vraag wat hij belangrijk vindt aan spullen of indeling, haalt hij zijn schouders op en geeft aan dat het hem allemaal niet zoveel uitmaakt.

Toch, als we na de slaapkamer en balkon weer terugkeren in de keuken, is dit Jordans terrein. Tabby vertelt hoe Jordan een gemotiveerde kok is die ondertussen, stiekem, beter Chinees

kookt dan haar Chinese moeder. De kruidenkast is opgedeeld in twee: boven de Chinese kruiden, onder de Amerikaanse. De beproefde recepten liggen op een hoop onder de kruiden. Of ik een kopietje wil. Nee? Dan maar naar huis met een paarse, Chinese lampion. Die was nog over van de bruiloft. – Watertown⁷⁹

Samen een fysiek thuis creëren doen de interculturele koppels op verschillende manieren. Gorman-Murray (2006) stelt dat er vier tactieken zijn om een fysiek thuis te realiseren; privacy, gedeelde ruimtes, eigen ruimtes en betekenisvolle objecten. Bovenstaande passage schetst de sfeer van de thuissituatie van Tabby en Jordan en hun woonsituatie zal ik verder onderwerpen aan Gorman-Murray's theoretische concepten betreffende het creëren van een thuis. Vervolgens zal ik nog kort stilstaan bij opmerkelijke bevindingen in de andere huishoudens van twee andere koppels waarbij ik op bezoek ben geweest, aan de hand van de vergaarde foto's.

Zoals in bovenstaande passage naar voren komt, is het huis van Tabby en Jordan goed gevuld. Wat dat betreft zijn de betekenisvolle objecten dan ook goed vertegenwoordigd; de meeste objecten zijn een verwijzing naar dan wel de Chinese achtergrond van Tabby, dan wel –in mindere mate- naar Jordan's Amerikaanse achtergrond. Dit uit zich vooral tijdens de rondleiding door het huis, waar Tabby een tiental betekenisvolle objecten uitzet wat in contrast staat met Jordan's bijdrage. Tijdens de rondleiding door het huis, valt het mij op dat er geen eigen ruimtes zijn, althans, niet voor Tabby of Jordan.⁸⁰ Er is, net als bij alle andere interculturele koppels, geen afgesproken 'individuele' plaats, zoals Gorman-Murray (2006) die beschrijft, slechts gedeelde ruimtes. Desalniettemin hechten beide zich aan bepaalde objecten wat zich vooral uit in de foto's die zij achteraf naar mij hebben gestuurd; beide hebben een foto gemaakt van elkaar in bed met daar bovenop de twee katten.⁸¹ Er komen op de foto's geen betekenisvolle objecten in beeld met objecten die verwijzen naar een culturele achtergrond. In een later gesprek met Tabby verklaart ze dat de slaapkamer voor beide nu eenmaal een oase van rust en ontspanning is.⁸² Het ontbreken van objecten die naar een culturele achtergrond verwijzen en het aanwezig zijn van objecten die voor beide partners betekenisvol zijn, is een voorbeeld van een uiting van een tactiek waarbij de culturele achtergrond als het ware wordt overstijgt en het koppel zelf betekenis en daarmee vorm geeft aan een thuis.

De foto's zijn dan ook mooie voorbeelden waar het gevoelsmatige en het fysieke thuis elkaar raken. Zoals in het theoretische kader al naar voren kwam, is de scheiding tussen een gevoelsmatig en fysiek thuis meer een theoretische dan een praktische scheiding. Dat het gevoelsmatige en het fysieke thuis in de praktijk moeilijk van elkaar te scheiden is, uit zich het best in de foto's van de

⁷⁹ Vignet Watertown; interview Tabby en Jordan, 30 maart 2014, Watertown.

⁸⁰ De katten hadden een eigen kattenkamer.

⁸¹ Visuele data Watertown: 'photoT(J)' & 'photoJ(T)', verkregen 22 april 2014.

⁸² Vignet Chinatown; eetafspraak met Tabby en Jordan, 22 april 2014.

koppels. Op de vraag wat voor de koppels ‘thuis’ het beste verbeeld, hebben Tim en Mark mij de volgende foto’s gestuurd;

Figuur #4: Foto gemaakt door Mark.

Figuur #5: Foto gemaakt door Tim.

In figuur #5, de foto gemaakt door Tim, zijn enkele verwijzingen naar zijn Chinees/Britse afkomst te zien in de vorm van eten: Chinese mie en Engelse thee. Enkele, niet aan een specifieke culturele achtergrond verbonden, objecten (familieportret in het bruine lijstje en een gestreepte koe – afkomstig van de *Cow Parade*⁸³) komen op beide foto’s terug en zijn een uiting van de gemeenschappelijke identiteit van de beide heren. Ook bij bijna alle andere stelletjes waren betekenisvolle objecten uit bijvoorbeeld land van herkomst te zien in het huis en deze konden een prominente plaats innemen. Zo was er, naast de boven weergegeven foto’s, een schilderij van de Britse vlag te aanschouwen bij Tim en Mark thuis, dronk ik bij Tracey en John Engelse thee uit een Britse mok en stond de boekenkast van Stavros vol met boeken over Griekse mythologie.

Tegelijkertijd komt het land van herkomst niet per definitie terug in het interieur. Raoul en Yuri zijn hier het duidelijkste voorbeeld van; zij hebben mij niets meer kunnen laten zien dan enkele etenswaren (Zwitserse chocolade en Griekse feta) die te maken hebben met hun culturele achtergrond. Hun minimalistische inrichting van hun huis weerspiegelt hetgeen zij samen op hebben gebouwd, zo vertellen zij mij tijdens de rondleiding door het huis, het is echt van hen samen. Het thuis waar ze vroeger vandaan kwamen, heeft plaats gemaakt voor een nieuwe manier van thuis creëren; *whatever we make it* (Latimer en Munro 2009).

Het thema ‘eten’, bij Yuri en Raoul het enige wat refereert naar hun culturele achtergrond, keert ook bij de andere stelletjes terug. Waar Tabby gelukkig is met Jordan zijn enthousiasme in het zichzelf de Chinese keuken aanleren en Chinese mie voor Tim een gevoel van thuis verbeeld, riep

⁸³ Voor meer informatie betreffende CowParade, surf naar <http://en.wikipedia.org/wiki/CowParade>.

Anastacia mij toe erg gelukkig te zijn met eenzelfde voorliefde voor (mediterrane) eten als Stavros (op figuur #7, van Stavros, zijn linzen terug te zien).

Figuur #6: Foto, gemaakt door Anastacia.

Figuur #7: Foto gemaakt door Stavros.

Bovenstaande foto's zijn gemaakt door Stavros en Anastacia, met dezelfde opdracht als Tim en Mark. Wat beide foto's vooral naar voren brengen, zijn de twee *babes* in huis; baby Suzy en hondje Bobby. Net als Tabby en Jordan hun katten als onderdeel van hun thuis beschouwen, is Bobby onderdeel van het thuis van Stavros en Anastacia⁸⁴. Daarnaast creëert de baby nog een extra dimensie aan het maken van een thuis, iets wat wij niet terug hebben kunnen vinden in de literatuur; *“Right now, we came to terms with our responsibilities towards the baby. Really figuring out configuring our responsibilities around that center of mass, that point of gravity. In doing that, obviously it’s a struggle between time and roles and really trying to get it right. So that’s something we’re still trying to figure out and there’s a lot of corrective action along the way to try to get it right.”* - Anastacia⁸⁵

⁸⁴ Dit kwam ook naar voren in het afgenomen interview.

⁸⁵ Interview Stavros en Anastacia, 7 februari 2014, East Boston.

6. Discussie en conclusie

In deze conclusie zullen wij, gebaseerd op de vergaarde data, trachten een sluitend antwoord te geven op de onderzoeksvraag: **Hoe geven interculturele koppels in Boston en Xela betekenis en vorm aan het creëren van een thuis?**

In de beantwoording hiervan zullen we langs de deelaspecten van de onderzoeksvraag gaan. Ten eerste bespreken we in welke vorm wij interculturele koppels zijn tegen gekomen. Ten tweede behandelen we de vraag of interculturele koppels te maken hebben met stereotypering en in hoeverre dit invloed heeft op de creatie van een gezamenlijke identiteit. Vervolgens behandelen we het hoe deze gezamenlijke identiteit als tactiek gebruikt wordt door interculturele koppels bij het creëren van een gevoelsmatig thuis en zich uit in een fysiek thuis.

Ten eerste hebben interculturele koppels laten zien dat er veel verschillen zijn in hoe een intercultureel koppel gedefinieerd kan worden. Dit verschil zit niet alleen in de context van de locatie, maar ook in de koppels zelf. Verschil in locatie uit zich in de samenstelling van de koppels; zo bestaan de interculturele koppels in Xela overwegend uit een gemigreerde, Westerse vrouw met een Guatemalteekse man. De interculturele koppels in Boston daarentegen zijn veel meer gemixt als er gekeken wordt naar het geslacht en culturele achtergrond van de gemigreerde partner. Een ander verschil, niet geheel los te zien van de bovenstaande, zit in de leeftijd van migratie. Van de leden van een intercultureel koppel met een migrantenachtergrond die in Boston hebben geparticipeerd in het onderzoek, is een groot deel (vier van de zeven) op jonge leeftijd naar de Verenigde Staten verhuisd. Als je dit vergelijkt met Xela, zijn alle gemigreerde partners op latere leeftijd (tussen de twintig en dertig jaar) naar Xela verhuisd. De redenen van migratie zijn voor koppels in Boston en Xela dan ook wezenlijk anders. Zo zijn de redenen in Xela allemaal gerelateerd aan het ontmoeten van de 'vakantieliefde', dat wil zeggen alle relaties ontstonden in een situatie van toerisme en tijdelijk verblijf van de buitenlandse partners, die daarna dus pas voorgoed naar Guatemala vertrekken om daar te gaan wonen (*love migration* King 2002). Dit is echter niet de enige reden. 'Avontuurlijke' persoonlijkheden van de gemigreerde partners liggen ten grondslag aan de migratie en gaan hand in hand met bijvoorbeeld economische motieven. Dit staat in contrast met Boston, waar de redenen van migratie slechts voor één koppel gerelateerd waren aan voornamelijk de liefde. Daarnaast waren (een mix van) economische, sociale, politieke en *lifestyle migration* redenen om te verhuizen naar Boston, wat de notie van King (2002) bevestigt; redenen voor migratie zijn vrijwel nooit eenslachtig. Hierin is ook een verschil op te merken tussen culturele diversiteit in de beide contexten; Boston is op zichzelf al een multiculturele samenleving met culturele diversiteit in de samenleving. In Xela kent de bevolking veel minder culturele diversiteit, maar is de aanwezigheid van personen met verschillende culturele achtergronden afhankelijk van vooral de tijdelijke uitingen van *movement*, zoals toerisme.

Ten tweede, als we het hebben over stereotypering, hebben interculturele koppels in beide locaties verschillende ervaringen. Vanuit hun sociale omgeving hebben interculturele koppels in Xela te maken met negatieve reacties op hun relatie. Dit heeft in eerste plaats te maken met het tijdelijke aard van verblijf. Partners leren elkaar kennen in de context van toerisme en de sociale omgeving verwacht met het einde van de vakantie ook het einde van de relatie. Daarnaast ligt hier een stereotype beeld van 'de Westerse toerist' aan te grondslag; een historische, neerbuigende houding welke de Westerse toeristen als onverzorgd en losbandig beschouwd. Vanuit hun sociale omgeving van de gemigreerde partner is er onbegrip; waarom zou een Westerse vrouw haar comfortabele positie willen verruilen met een leven in armoede en criminaliteit in Xela. Deze negatieve reacties beïnvloeden het gevoelsmatige thuis van interculturele koppels in Quetzaltenango in grote mate.

In Boston lijken stereotypes en een negatieve houding jegens interculturele koppels veel minder van belang te zijn in het creëren van een gevoelsmatig thuis. De koppels ervaren daar nauwelijks negatieve reacties op hun relatie en het idee van negatieve sentimenten vanuit hun sociale omgeving wordt als 'ouderwets' afgedaan.

In het theoretische kader hadden we geschetst dat de manier waarop de sociale omgeving omgaat met het interculturele aspect van het koppel unieke uitdagingen creëert. Vanuit die theorie leek die omgang veelal van negatieve aard te zijn en zouden interculturele koppels als *misfits* beschouwd worden (Piller 2002:186). Deze negatieve reacties uit de sociale omgeving van het interculturele koppel zijn zeker terug te vinden in de verhalen van de koppels in Xela. Echter, de ervaringen van koppels in Boston schetsen een beeld waarin die negatieve reacties nauwelijks bestaan en als ze bestaan, worden ze als onbelangrijk of ouderwets beschouwd. Dit benadrukt dat het creëren van een gevoelsmatig thuis afhankelijk is van de culturele context waarin de koppels zich bevinden.

Ten derde hebben we geconstateerd dat het creëren van een gezamenlijke identiteit door de interculturele koppels in beide culturele contexten sterk naar voren komt. In het theoretische kader zetten wij de constructie van een gemeenschappelijke identiteit uiteen aan de hand van twee processen: het construeren van gelijkheid en het deconstrueren van verschil (Piller 2002). Op beide locaties benadrukken de koppels aan de ene kant hun overeenkomsten door eerst van al hun culturele achtergronden als zeer overeenkomstig te schetsen en dit te onderbouwen door te verwijzen naar andere culturele achtergronden, die wel ver van elkaar af staan. Een tweede tactiek is het overstijgen van culturele achtergronden door ook andere gemeenschappelijke identiteiten, waarden en interesses te benadrukken. Tot slot verwijzen de koppels naar hun wereldburgerschap en stellen dat binding met een land of cultuur tegenwoordig niet meer zo vanzelfsprekend is.

De koppels deconstrueren aan de andere kant verschillen door aan te geven dat ze juist gevallen zijn voor het 'anders' zijn van de partner. Daarmee overstijgen ze de negatieve betekenis die

in de sociale omgeving vaak aan verschil wordt gegeven. Een tweede manier om met negatieve stereotypen om te gaan is door de partners als atypisch te bestempelen. Tot slot kunnen de partners accepteren dat ze verschillend van elkaar zijn en compromissen zullen moeten sluiten.

De processen van (de)constructie, vatten wij dan ook op als een onderdeel van de creatie van een gevoelsmatig 'thuis'. Een kanttekening gaat wel op betreffende het verschil tussen het construeren van gelijkheid en deconstrueren van verschil: dit is in theorie makkelijker te onderscheiden dan in de data is terug te vinden. Dit kwam naar voren in de verschillende passages, waarin door het construeren van gelijkheid, eigenlijk direct al verschil werd gedeconstrueerd.

Voor het fysieke thuis gevoel hadden de koppels zowel privacy en gedeelde ruimtes. De individuele ruimtes werden niet gevonden bij de interculturele koppels, en passen in het beeld dat koppels uitdragen: ze bouwen samen een thuis. Betekenisvolle objecten, veelal refererend naar hun culturele achtergrond, stonden naast objecten die voor beide leden van het koppel van belang waren. De objecten die voor beide leden belangrijk werden geacht, waren dan ook in grote mate terug te vinden op het visuele materiaal dat er is verzameld. Opvallende objecten vonden wij in voedsel, maar er waren opvallende immateriële 'objecten' aanwezig in de vorm van huisdieren. De creatie van een fysiek thuis is dus in grote lijnen in overeenstemming met de theorie van Gorman-Murray (2006), zij het met enkele nuances. Dit lijkt verder niets met de culturele context te maken te hebben, gezien op beide locaties in grote lijnen dezelfde bevindingen zijn gedaan.

De scheiding tussen een fysiek thuis en een gevoelsmatig thuis is vooral een scheiding van theoretische aard; in de praktijk lopen de grenzen ervan door elkaar. Dit uitte zich het beste in de foto-opdracht, waarin koppels voornamelijk fysieke objecten als onderdeel van de verbeelding van een thuis op de foto hebben gezet. Een gevoelsmatig thuis wordt daarmee geuit door middel van de vormgeving van het thuis, door middel van fysieke objecten.

De beschikbare data die wij hebben vergaard in Boston en Xela is echter redelijk beperkt. Vooral de data in Boston is relatief klein te noemen met vijf interviews en tien participanten. Daarnaast zijn de gevonden koppels qua culturele achtergrond enigszins gelijk bevonden. Hoewel gevarieerd in bijvoorbeeld nationale afkomst, zijn de 'extreme' combinaties, zoals die vaak werden genoemd in interviews, niet gevonden. In verder onderzoek zal dan ook een grotere en meer diverse pool van participanten gevonden moeten worden, om conclusies betrouwbaarder te maken en de externe validiteit te vergroten.

Verder willen we kritisch kijken naar de 'interculturaliteit' van de koppels. Wat maakt de koppels nou precies intercultureel? Koppels met name in Boston geven aan dat er nauwelijks sprake is van cultuurbotsingen of dat dit ouderwets is. Dit kan onderdeel zijn van discours wat ze gebruiken om verschillen te deconstrueren (Piller 2002). Misschien is het echter te makkelijk om het hier op af te schuiven. Misschien moeten we onze notie veranderen van culturen als botsende entiteiten. Een

bekende visie op mondialisering is immers ook dat het aan de ene kant geleid heeft tot meer eenheid (*standardization*), terwijl het aan de andere kant ook leidt tot meer besef van eigen culturele achtergronden/afkomst. Wij zouden hier aan toe willen voegen dat mondialisering mensen niet alleen fysiek mobieler maakt maar het ook makkelijker maakt om andere culturen te begrijpen en over thuishoren te discussiëren en dat verschillende culturen dus niet per definitie hoeven te botsen.

Dit zouden we ook kunnen koppelen aan *ascribed belonging*. De omstandigheden in de mondialiserende wereld zijn veranderd en ook de 'buitenwereld' vindt nu dat je je thuis kunt voelen op een andere plek of erbij kunt horen. Dit neemt niet weg dat ook hierin verschillen zijn. Nog steeds zit er verschil tussen de contexten. De Verenigde Staten zijn een land van migranten en te bestempelen als Westers. Hier lijkt de acceptatie van de buitenlandse partners in de samenleving veel groter te zijn. Guatemala is een minder welvarend land en heeft een Latijns-Amerikaanse cultuur. Dit botst veel vaker met de vaak Westerse achtergrond van de gemigreerde koppels. Concluderend stellen wij dat interculturele koppels in een grote diversiteit bestaan. Problemen bestaan er in meer en in mindere mate, afhankelijk van de culturele context.

We willen met deze scriptie dan ook de benadrukken dat de culturele achtergronden en culturele context van grote invloed kunnen zijn op processen van het creëren van een thuis. Onder invloed van mondialiseringsprocessen komt het steeds vaker voor dat afkomst en de plek waar men woont, niet meer overeenkomstig zijn aan elkaar. Door processen van *movement* komen mensen over heel de wereld te wonen. Dit zorgt ervoor dat mensen opnieuw vorm en inhoud moeten geven aan thuis in een nieuwe culturele context. In deze nieuwe sociale omgeving bepaalt een maatschappelijk discours wie waar 'hoort' waarmee de *achieved* kant van *belonging* dus wordt aangesproken. Door zelf een identiteit te creëren door middel van het construeren van gelijkheid en het deconstrueren van verschillen, creëren interculturele koppels een zelf verworven *belonging*. "*Home is not longer where we come from but whatever we make it*" (Latimer en Munro 2009:319). Toegeschreven ideeën over thuis van de sociale en culturele omgeving spelen daarin een rol; als deze toegeschreven ideeën over thuishoren samen hangen met negatieve stereotypering en interculturele koppels als *misfits* worden beschouwd, creëert dit een extra uitdaging voor de koppels. Is in dat discours geen negatieve stereotypering, dan speelt dit ook nauwelijks een rol. Interculturele koppels maken dan alsnog gebruik van verschillende tactieken voor de creatie van een gemeenschappelijke identiteit.

Bibliografie

Apitzsch, U. en E. Gündüz

2012 Ethnicity and Belonging as Experienced Dimensions in Mixed Marriages. Johann Wolfgang Goethe Universität Papers 97(1):79-92.

Barsties, L.S. en L. Swetzer

2013 Mi Casa Acá, Mi País Allá: Perceptions of Home and Belonging among Colombian Adolescent (Forced) Migrants in Costa Rica. Bachelor thesis, Universiteit Utrecht.

Benson, M. en K. O'Reilly

2009 Migration and the search for a better way of life: a critical exploration of lifestyle migration. The Sociological Review, 57(4)608-625.

Bestor, A.

1964 The American Civil War as a Constitutional Crisis. The American Historical Review 69(2):327-352.

Boeije, H.

2010 Analysis in Qualitative Research. London: Sage Publications.

Castles, S.

2002 Migration and Community Formation Under Conditions of Globalization. International Migration Review 36(4):1143-1169.

Darke, J.

1994 Women and the Meaning of Home. In Housing Women. R. Gilroy en R. Woods, eds. London Routledge.

Deaux, K.

2011 An immigrant frame for American identity. Applied Developmental Science 15(2):70-72.

Diller, J.V.

2004 Cultural Diversity: A Primer for the Human Services. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.

Dovey, K.

1985 Homes and Homelessness. In Home Environments. I. Altman en C. Werner, eds. New York: Platinum Press.

Duerinck, H.M.

2011 Gays vs. gays, familie en kerk: Kwalitatieve benadering van sociaal kapitaal en empowerment in Quetzaltenango. Bachelor Thesis, Universiteit Utrecht.

Eriksen, T.H.

2007 Globalization: The Key Concepts. Berg: Berg Publishers.

2010 Ethnicity and Nationalism: Anthropological Perspectives. London: Pluto Press.

Espiritu, Y.L

2003 Home Bound: Filipino American Lives Across Cultures, Communities and Countries. Berkely, Los Angeles en London: University of California Press.

Fischer, E.F. en C. Hendrickson

2003 Tecpán Guatemala. A Modern Maya Town in Global and Local Context. Boulder en Oxford: Westview Press.

Fennelly, K. en C. Federico

2008 Rural Residence as a Determinant of Attitudes Toward US Immigration Policy. *International Migration* 46(1):151-190.

Gorman-Murray, A.

2006 Gay and Lesbian Couples at Home: Identity Work in Domestic Space. *Home Cultures* 3(2):145-168.

Hannerz, U.

2002 Where We are and Who We Want to Be. *In* The Postnational Self: Belonging and Identity. U. Hedetoft en M. Hjort, eds. Minneapolis: University of Minnesota Press.

Hattem, A. van

2011 Grenzeloos Bevriend? De Betekenis van Etniciteit en Gender op Vriendschapsvorming onder Studenten in Quetzaltenango, Guatemala. Bachelor Thesis, Universiteit Utrecht.

Jackson, M., ed.

1995 *At Home in the World*. Sydney: Harper Perennial

King, R.

2002 Towards a New Map of European Migration. *International Journal of Population Geography* 8:89-106.

Kline, S.

2008 *Out of the Melting Pot and into the Kitchen: Identifying Homemaking Strategies of Mexican American Home Cooks in Pocatello, Idaho*. Master's Dissertation, University of Pocatello, Idaho, USA.

Kottak, C.P.

2010 *Cultural Anthropology: Appreciating Cultural Diversity*. New York: McGraw-Hill.

Latimer, J. en R. Munro

2009 Keeping and dwelling: Relational extension, the idea of home, and otherness. *Space and Culture* 12(3):317-331.

Lindholm, C.

2006 Romantic Love and Anthropology. *Etnofoor* 10:1-12.

Mallet, S.

2004 Understanding Home: a Critical Review of the Literature. *The Sociological Review* 52(1):62-89.

Molina, B., D. Estrada en J.A. Burnett

2004 Cultural Communities: Challenges and Opportunities in the Creation of "Happily Ever After" Stories of Intercultural Couplehood. *The Family Journal* 12(2):139-147.

Piller, I.

2002 *Bilingual Couples Talk: The Discursive Construction of Hybridity*. Amsterdam: John Benjamins.

Inda, J.X. en R. Rosaldo

2007 *The Anthropology of Globalization: A Reader*. Oxford: Blackwell publishing.

Rapport, N. en A. Dawson

1998 *Migrants of Identity: Perceptions of Home in a World of Movement*. Oxford: Berg.

Rasch, E.D.

2008 *Representing Mayas: Indigenous Authorities and the Local Politics of Identity in Guatemala*. Ph.D. dissertation, Universiteit Utrecht.

Reinders, S. en F. Heeringa

2013 *Thuis in het Buitenland: Genieten van het Goede leven in Goa en Pana*. Bachelorscriptie, Universiteit Utrecht.

Ritzer, G. en N. Jurgenson

2010 *Production, Consumption, Prosumption The Nature of Capitalism in the Age of the Digital 'Prosumer'*. *Journal of Consumer Culture* 10(1):13-36.

Sue, D.W. en D. Sue

1990 *Counseling the Culturally Different: Theory and Practice*. New York: John Wiley.

Taylor, M.J., M.J. Moran-Taylor en D. Rodman Ruiz

2006 *Land, Ethnic, and Gender Change: Transnational Migration and its Effects on Guatemalan Lives and Landscapes*. *Geoforum* 37(1):41-61.

Willett, B.M.

2007 *Ethnic Tourism and Indigenous Activism: Power and Social Change in Quetzaltenango, Guatemala*. Ph.D. Dissertation, University of Iowa.

Bijlage 1: Summary in English

Theoretical framework

Love isn't bound by boundaries created by man. It's everywhere and it can happen between two members of a different cultural heritage, with different cultural habits and values. With today's increasingly developing technological advancements in transport and media, the world isn't perceived as that big anymore (Harvey's speeding it up) and you're still able to speak with a friend on the other side of the world due different technological inventions such as Skype or Facebook (Giddens's stretching it out). Although planes have been around for some time now, more and more people (mostly in economic developed countries) are able to afford a trip with it to places further away from their birth places.

The size of this movement of people is bigger than average and keeps on growing. Different reasons occur for movement; it could be migration for economic or social reasons or it's a more short termed reason: tourism. In both cases, people with a different cultural heritage get in touch with each other and this touch can evolve to a spark, love. This research focusses on that crossroad of global processes such as 'movement' and 'mixing' and personal emotions as love and belonging.

In this research, we are looking into the home making of intercultural couples and distinguish two different kinds of making a home together: on an emotional level and a physical level, using theory of Piller (2002) and Gorman-Murray (2006). We define this emotional level of making a home by the *discourse* of a shared identity. The physical level we define by looking at certain tactics of arranging physical places inside a home.

Because the cultural identity of an intercultural couple isn't clear, it needs to be defined. This uncertainty can be of different reasons such as stereotyping of a certain cultural heritage and negative reactions on the fact that someone starts a relationship with someone with a different cultural heritage, dooming it from the beginning. This 'ascribed' status is vulnerable for stereotyping and is mostly out of direct control of an intercultural couple. As a reaction, it defines its relationship through an 'achieved' status; it's something they can control and a *discourse* takes place within the couple and between the couple and its social environment. It's about constructing equity and destructing differences. When both comfortable, they should have feelings of 'belonging' linked to a certain place.

This place can become a physical place, a home. By applying certain tactics described by Gorman-Murray, being: creating privacy, shared and separate rooms and meaningful objects, an couple can create a setting in which they feel comfortable; it's a home.

Findings

In ten weeks (starting February the 3rd until April 28th), I conducted five interviews and had some informal chats with a variety of intercultural couples in Boston, MA, United States. This all to answer the following research question: *how do intercultural couples in Boston give meaning and form to the creation of a home?*

The couples invited me into their homes and were willing to talk with me about those personal aspects as belonging and feeling home. These couples were different on many levels, but shared certain similarities concerning home making. In the data I gathered, I found that the migrated partners in intercultural couples had different reasons for migrating, ranging from economic to social reasons and from 'lifestyle migration' to political reasons. They found their significant other via different ways, both on- and offline. Most tactics described by Piller and Gorman-Murray were more or less applicable on their lives, albeit with some differences.

For the emotional level of creating a home, I found that a shared identity was very true for the intercultural couples. Differences were mostly downplayed by comparing themselves with other, "extreme" couples with more cultural differences. By that, they both constructed equity and deconstructed cultural differences. They did not, however, suffer from stereotyping and even denied ever having negative reactions from their social environments based on their intercultural relationship. As for the physical home, the intercultural couples didn't fit all the categories provided by Gorman-Murray for a comfortable home. There was no separate room to be found in any of their homes. However, meaningful objects related in a lot of cases to the cultural background of any of the members of the intercultural couple and were treasured. Something that became clear is that for most of the intercultural couples, there was to some extent meaning found in food (in some cases, this was the only reference to certain cultural backgrounds to be found in their home). I found that not only material objects were meaningful, a lot of immaterial 'objects' were treasured as well: pets, although this doesn't seem to be of any cultural meaning. Shared places are the most dominating element.

Comparative research

This research is conducted with my research partner Rosita Molenberg in Quetzaltenango (Xela), Guatemala. Within the same theoretical framework, with the same methods and research question she conducted a similar research. We analyzed our data and compared it with each other to search for differences between those two contexts to broaden the significance of this research.

Most findings I did in Boston, as described above, are more or less comparable with the findings Rosita Molenberg did in Xela. However, some differences stand out;

- Intercultural couples in Xela consist mostly of a male born in Guatemala and a migrated, Western female, migrating there in her mid-20's;
- Reasons for migration are less economical driven and not at all political driven and more driven by love (although economic opportunities are recognized and included as a reason);
- Concerning the stereotyping and ascribed status in the Xela society, intercultural couples suffer from more negative reactions and stereotypes from their social environment;
- Following that statement, the intercultural couples had stronger feelings of a shared identity as a shield against those reactions.

The differences between the two cities can be explained by a range of reasons, differing from historical, economical and societal nuances.

As for the initial moment of contact, tourism is a major factor of bringing people together and let them fall in love in Xela. In Boston, the mere existence of a more cultural divers population creates a scenery where people with a different cultural background meet in all kind of places, off- and online.

Negative stereotyping of intercultural relationships in Xela origin from a negative stereotype on Western tourists and a sentiment of 'temporality', dooming the relationship to end with the end of the tourists vacation. As noted above, Boston has less stereotypes concerning intercultural couples and it's less (or almost not) frowned upon, defining it's society to be more inclusive to multicultural topics.

Bijlage 2: Resúmen en español

Con esta tesis queremos destacar que el origen cultural y el contexto cultural pueden tener una gran influencia en los procesos de creación de hogar. Bajo la influencia de los procesos de globalización, se encuentra mas parejas interculturales y es importante buscar nuevas formas de sentirse en casa, *belonging*. Las parejas interculturales encuentran unos desafíos, que tienen mucho de hacer con estereotipos y el pensamiento de su eterno social que no pertenecen juntos. En reaccion a estos desafíos, las parejas interculturales usan unas tacticas de constucción de igualdad y deconstrucción de diferencias para construir una identidad de pareja que les ayuda formar un sentimiento de *belonging*. Tambien la casa fysica les da una oportunidad de expresar sus historias culturales diferentes y sirve como un estadio en que las parajas pueden negociar y construir su hogar.

